
Marts 2023

Kommunernes arbejde med skånsomme skift af anbringelsessted

Ankestyrelsen

ANKESTYRELSEN

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-463-1

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1: SAMMENFATNING	4
Afgrænsning	5
Hvad ved vi om skift af anbringelsessted?	5
Hovedresultater	7
KAPITEL 2: TRE EKSEMPLER PÅ SAGSFORLØB	10
eksempel 1: ændring af anbringelsessted med samtykke	10
eksempel 2: ændring af anbringelsessted uden samtykke	13
eksempel 3: Skift af anbringelsessted grundet udefrakommende begivenhed	17
KAPITEL 3: KOMMUNERNES ERFARINGER OG UDFORDRINGER VED SKIFT AF ANBRINGELSESSTED	20
Delkonklusioner	20
Et skift af anbringelsessted vil i nogle tilfælde være nødvendigt for at sikre barnets eller den unges trivsel	21
Kommunernes erfaring med årsager til skift af anbringelsessted	21
Anbringelsesstedets kompetencer og pludselige skift	24
KAPITEL 2 KOMMUNERNES ERFARINGER MED DET SKÅNSOMME SKIFT	33
Delkonklusioner	33
Der er ikke én løsning, der fungerer for alle børn og unge	34
God Tid i skiftet	34
Inddragelse af barnet eller den unge	38
Gennemgående relationer og livsvidner	43
Kommunens organisering	50
BILAG 1 UNDERSØGELSENS METODE	52
Sagsgennemgang	52
Gruppeinterview med kommuner	53

Kapitel 1: Sammenfatning

Det tidligere Social- og Ældreministerium har bedt Ankestyrelsen om at gennemføre en undersøgelse om kommunernes arbejde med at sikre skånsomme skift for børn og unge ved skift af anbringelsessted.

Den tidligere regering indgik i maj 2021 en bred politisk aftale om reformen Børnene Først. Af aftaleteksten til Børnene Først fremgår det, at partierne har aftalt en række initiativer om færre skift og mere stabilitet i anbringelsen, herunder at nødvendige skift af anbringelsessted bliver så skånsomme som muligt. Det fremgår også af aftaleteksten, at der skal udvikles retningslinjer om skånsomme skift, der kan understøtte kommunernes sagsbehandling. Retningslinjerne udvikles af Socialstyrelsen.

Som led i dette arbejde skal Ankestyrelsen med denne undersøgelse identificere, hvor kommunerne støder på udfordringer med at sikre skånsomme skift, og hvilke erfaringer kommunerne har med god praksis på området. Den viden skal blandt andet føde ind i Socialstyrelsens arbejde med at udforme retningslinjer for skånsomme skift.

LOVBOKS: SKIFT AF ANBRINGELSESSTED

Det fremgår af servicelovens § 69, at kommunen skal træffe afgørelse om ændret anbringelsessted, hvis det må anses for nødvendigt for at opnå formålet med anbringelsen. Ændring af anbringelsesstedet kræver som udgangspunkt samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år. Hvis der ikke kan opnås samtykke, skal kommunens børn og unge-udvalg træffe afgørelse om ændret anbringelsessted. Det er kommunen, der herefter skal træffe afgørelse om valg af det konkrete anbringelsessted efter servicelovens § 68 b.

Et skift af anbringelsessted kan også ske på grund af en udefrakommende begivenhed, der ikke relaterer sig til barnet eller den unge. Det kan f.eks. være, hvis et opholdssted eller en plejefamilie mister sin godkendelse eller stedet bliver ubeboeligt. I de tilfælde skal sagen ikke forelægges børn og unge-udvalget i henhold til servicelovens § 69. I stedet skal der alene træffes afgørelse om valg af nyt konkret anbringelsessted efter servicelovens § 68 b. Denne afgørelse træffes af kommunen. Lovboks slut.

METODE OG DATAGRUNDLAG

Undersøgelsen bygger på følgende datakilder:

- En sagsgennemgang af 15 anbringelsessager, med henblik på at beskrive tre illustrative sagsforløb. De tre sagsforløb er eksempler på sager, hvor der sker en ændring af anbringelsessted henholdsvis med samtykke, uden samtykke og et skift på grund af en udefrakommende begivenhed.
- Fire gruppeinterview med rådgivere og faglige ledere i fire udvalgte kommuner. Formålet med interviewene er at opnå viden om, hvordan kommunerne forstår og arbejder med skånsomme skift, samt hvilke udfordringer de oplever med at sikre, at skift foregår så skånsomt som muligt.

Undersøgelsens resultater, herunder barnets perspektiver på skift, beror dermed på kommunernes beskrivelser.

LÆSEVEJLEDNING

I denne undersøgelse anvender vi begrebet *skift* som en samlet betegnelse for ændring af anbringelsessted med og uden samtykke efter § 69 samt skift af anbringelsessted grundet en udefrakommende begivenhed.

Rapporten består af fire dele.

I rapportens første del præsenteres undersøgelsens afgrænsning, supplerende viden om skift af anbringelsessteder og rapportens hovedresultater. Herefter er rapporten inddelt i tre kapitler:

Kapitel 2 præsenterer tre illustrative eksempler på sagsforløb, der giver et indblik i de tre forskellige typer af skift. Forløbene har til formål at give et virkelighedsnært indblik i, hvordan en sag kan forløbe. De er således ikke eksempler på ideelle sagsforløb.

Kapitel 3 beskriver de forhold, der kan lede til skift af anbringelsessted. Desuden præsenteres de primære udfordringer, kommunerne oplever i forbindelse med skift af anbringelsessted.

Kapitel 4 beskriver kommunernes erfaringer med at skabe skånsomhed i skift af anbringelsessteder.

AFGRÆNSNING

Af hensyn til afgrænsning af undersøgelsen beskæftiger vi os med sager om børn og unge, der er anbragt med eller uden samtykke efter henholdsvis servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7 eller § 58.

Undersøgelsen beskæftiger sig derfor ikke med sager, der behandles efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Vi afgrænser os endvidere fra at undersøge skift af anbringelsessted i sager, hvor barnet eller den unge er anbragt på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner efter servicelovens § 63 a, sikrede døgninstitutioner efter servicelovens § 63 b eller særligt sikrede afdelinger efter servicelovens § 63 c. Det gælder også sager, hvor skiftet sker til en af disse anbringelsesformer fra en anden type anbringelsessted.

HVAD VED VI OM SKIFT AF ANBRINGELSESTED?

I dette afsnit beskriver vi nøgletal om skift af anbringelsessted, baseret på viden fra Socialpolitisk Redegørelse 2021. Desuden præsenterer vi kort nogle af hovedresultaterne fra Ankestyrelsens tidligere undersøgelse om kontinuitet i anbringelser.

Forekomst af skift af anbringelsessted

Forekomsten af skift af anbringelsessted blev med afsæt i registerdata søgt afdækket i Social- og Ældreministeriets "*Socialpolitisk redegørelse 2021*". Det er ikke muligt på baggrund af eksisterende registerdata at belyse det fulde omfang af skift af anbringelsessted.

Undersøgelsen dækker unge i alderen 0 til 16 år, der i 2008-2009 blev anbragt uden for hjemmet. Antallet af skift er udregnet fra anbringelsestidspunktet til og med 2020. I tallene indgår både børn og unge anbragt i netværksplejefamilier, plejefamilier og på døgninstitutioner og opholdssteder. Af redegørelsen fremgår det, at blandt de knap 4.300 børn og unge, der blev anbragt uden for hjemmet for første gang i årene 2008-2009, har lidt over 40 pct. skiftet anbringelsessted eller haft et midlertidigt ophør i løbet af deres anbringelse. Hvis anbragte

børn og unge flytter til et nyt anbringelsessted, skal kommunen indrapportere det til Danmarks Statistik. Det vil i så fald være registreret i anbringelsesstatistikken (BUAH) med en selvstændig hændelseskode. Der er imidlertid indikationer på, at kommunerne ikke altid får indberettet, når anbragte børn og unge flytter til et nyt anbringelsessted. Af denne grund omfatter "skift og midlertidige ophør" også anbringelsesforløb, hvor der er indikationer på ændringer i barnets anbringelsesforløb, herunder en afslutning af en anbringelse, hvorefter der forholdsvist hurtigt igen foranstaltes en ny anbringelse for barnet eller den unge.

Blandt de børn og unge, som blev anbragt i en plejefamilie er det 42 pct., der har oplevet skift eller et midlertidigt ophør i anbringelsen. Til sammenligning gælder det 45 pct. blandt anbragte i unge på døgninstitutioner og opholdssteder. (Fra Socialpolitisk redegørelse 2021) (Opgørelsen omfatter også anbringelser på sikrede døgninstitutioner, som undersøgelsen afgrænser sig fra, men ikke anbringelser på skibsprojekter eller kost- og efterskoler.) Omfanget af skift varierer altså ikke meget ved disse anbringelsesformer.

Gennemsnitsalderen for første anbringelse er 7 år for børn anbragt i plejefamilie, mens gennemsnitsalderen for førstegangsanbringelser er 13 år for børn og unge anbragt i døgninstitution eller opholdssted. Selvom børn anbragt i en sen alder har kortere tid til at opleve skift, relativt til børn anbragt tidligere, ser vi, at antallet af skift er relativt ensartet for børn og unge anbragt i plejefamilier og døgninstitutioner. Blandt anbragte børn og unge på døgninstitutioner mv., hvor kommunen har registreret et skift i anbringelsen, er det 74 pct., som har skiftet anbringelsessted én gang, 20 pct. har skiftet anbringelsessted to gange, mens 7 pct. har skiftet anbringelsessted tre eller flere gange. Billedet varierer ikke meget for anbragte børn og unge i plejefamilier. (Fra Socialpolitisk redegørelse 2021)

Data fra Børn og unge anbragte hændelsesregister (BUAH) viser desuden, at for 3,6 pct. af de børn og unge mellem 0-17 år, der oplevede skift af anbringelsessted i 2021, er afgørelsen om ændring af anbringelsessted truffet af børn og unge-udvalget. Det fortæller os, at der er forholdsvist få sager, hvor der ikke gives samtykke til ændring af anbringelsessted. Tallene er tilvejebragt af Social- og Ældreministeriet og baserer sig på data fra Danmarks Statistiks *Børn og unge anbragte hændelsesregister (BUAH)*.

Kontinuitet i anbringelser

Ofte vil et skift af anbringelsessted være nødvendigt af hensyn til ændringer i barnets eller den unges behov for støtte. Et skift af anbringelsessted er dog sjældent uden konsekvenser for barnet eller den unge, hvorfor man ofte vil forsøge at indsætte støttende foranstaltninger eller på anden måde understøtte den eksisterende anbringelse - i det omfang det vurderes at anbringelsesstedet fortsat kan varetage barnets eller den unges behov.

Kontinuitet i anbringelser er blandt andet afdækket i Ankestyrelsens undersøgelse om "*kontinuitet i anbringelser*" fra 2018. I undersøgelsen fortæller kommunerne, at det er afgørende, at man sikrer det rigtige match i starten af anbringelsen for at forebygge skift. Det gør man ifølge kommunerne gennem et godt kendskab til barnets eller den unges behov og til anbringelsesstedets kompetencer. Ligeledes udpeger kommunerne samarbejdet mellem kommuner, plejefamilier og den biologiske familie som afgørende for, at en anbringelse bliver vellykket og er vedvarende. Ankestyrelsens undersøgelse af kontinuitet i anbringelser kan findes [her](#).

I denne undersøgelse afdækker vi kommunernes erfaringer med, hvordan skift kan håndteres skånsomt. Formålet med denne undersøgelse er derfor i mindre grad at undersøge kommunernes perspektiver på sikring af kontinuitet i anbringelser, som blev afdækket i 2018.

HOVEDRESULTATER

I det følgende præsenterer vi undersøgelsens hovedresultater.

Kommunerne oplever få skift uden samtykke

De fire interviewede kommuner fortæller alle, at de har meget få sager om ændring af anbringelsessted uden samtykke. Når et skift er uden samtykke, er det kommunernes oplevelse, at det manglende samtykke gør skiftet mere konfliktfyldt. Inklusion af forældrene kan derfor have en stor indflydelse på skånsomheden i skiftet, da det kan øge sandsynligheden for, at forældrene samtykker, og skiftet derved opleves mere skånsomt for barnet.

Det kan være svært for kommunerne at vurdere, hvornår der er tale om en udefrakommende begivenhed

I sager hvor skiftet skyldes en udefrakommende begivenhed, skal sagen ikke forelægges børn og unge-udvalget i henhold til servicelovens § 69. I stedet skal der alene træffes afgørelse om valg af nyt konkret anbringelsessted efter servicelovens § 68 b.

Alle fire kommuner oplever, at det kan være svært at vurdere, hvorvidt et skift af anbringelsessted skyldes en udefrakommende begivenhed eller forhold, der relaterer sig til barnet. Kommunerne beskriver, at det er en svær vurdering, fordi det sjældent udelukkende kan siges at være enten det ene eller det andet. De efterspørger derfor tydeligere retningslinjer for, hvornår der er tale om en udefrakommende begivenhed.

Skiftet skyldes oftest, at anbringelsesstedet ikke har kompetencerne til at varetage barnets ændrede behov

Kommunerne beskriver, at nogle anbringelsessteder ikke har kompetencerne til at varetage et ændret behov hos barnet. Dette kan være en medvirkende årsag til, at der bliver behov for et skift af anbringelsessted. Kommunerne beskriver særligt, hvordan der er stor forskel på plejefamilier, da de befinder sig på et bredt spektrum i forhold til faglighed og erfaring, særligt blandt de almene plejefamilier.

Kommunerne fortæller, at de i de fleste tilfælde oplever, at behovet for et skift opstår gradvist gennem den løbende opfølgning med anbringelsen. Der er dog tilfælde, hvor behovet opstår pludseligt eller akut, fordi hverken kommune eller anbringelsessted tidsnok er blevet opmærksom på u hensigtsmæssigheder i anbringelsen. Kommunerne peger på, at en del af årsagen til disse akutte skift er, at anbringelsesstederne ikke er tilstrækkeligt fagligt udrustede til at forstå opgavens omfang.

Kommunerne oplever problemer med at finde nye anbringelsessteder

Kommunerne oplever, at der mangler både plejefamilier og institutioner at vælge imellem, når de skal finde et nyt anbringelsessted ved et skift. Kommunerne fortæller, at det særligt er de specialiserede anbringelsessteder, de har svært ved at finde. Kommunerne lægger desuden vægt på, at de som udgangspunkt forsøger at finde et anbringelsessted, der er tæt på kommunen og den biologiske familie. De oplever dog, at det sjældent kan lade sig gøre.

På grund af manglen på anbringelsessteder er kommunerne til tider nødt til at finde et midlertidigt anbringelsessted. Dette udgør endnu et skift for barnet eller den unge, men kommunerne fortæller, at den midlertidige anbringelse kan være nødvendig for at sikre det rette match på sigt.

Kommunerne oplever at skulle vælge imellem det gode anbringelsessted og kontinuitet i skoletilbuddet

Da kommunerne ofte er nødt til at vælge anbringelsessteder uden for kommunen, bliver skoleskift, eller skift af dagtilbud, ofte nødvendigt i forbindelse med skift af anbringelsessted. I sådan en situation, får vi beskrevet af flere kommuner, at anbringelsesstedet ofte prioriteres over skoletilbuddet med den konsekvens, at skoleskiftet opleves som et yderligere skift for barnet.

Der findes ikke en universel opskrift på det skånsomme skift

Kommunerne fremhæver, at skånsomhed i skift af anbringelsessted altid vil afhænge af det specifikke barn og de specifikke omstændigheder ved skiftet. Det er derfor ikke muligt at opstille en fast praksis eller drejebog for det gode skift, der kan bruges i enhver situation. Kommunerne pointerer, at gode erfaringer fra tidligere skift kan inspirere og vejlede, men aldrig overføres én til én.

Kommunerne vælger ofte først at inddrage barnet sent i processen

Kommunerne lægger generelt set vægt på at undgå, at barnet befinder sig i en usikker position mellem to anbringelsessteder. Kommunerne mener, at det kan være svært for barnet at få at vide, det skal flytte for tidligt i processen, hvor detaljerne om flytningen ikke er på plads endnu. Kommunerne mener derfor, at sen inddragelse af barnet i mange tilfælde er det mest skånsomme. For at undgå at barnet befinder sig i dette vakuum mellem to anbringelser, fortæller de, at barnets perspektiv sommetider kan belyses ved en børnesamtale, uden at barnet er bekendt med, at det skal flytte.

At sen inddragelse opfattes som mest skånsomt, kommer også til udtryk, når barnet er fyldt 12 år og skal partshøres. Kommunerne fortæller, at partshøring ofte placeres relativt sent i forløbet for planlægningen af et skift. Kommunerne fremhæver i forlængelse af ovenstående, at barnets eller den unges alder og modenhed er afgørende for, hvordan og hvornår barnet eller den unge inddrages.

Mangel på anbringelsessteder gør inddragelse af barnet svært

Kommunerne beskriver, at de på grund af manglen på relevante anbringelsessteder kan stå i en situation, hvor de kun har ét enkelt sted at vælge. Derfor oplever de, at manglen på anbringelsessteder kan gøre det sværere at inddrage barnet eller den unge i valget af nyt anbringelsessted. De oplever at skulle inddrage på en særlig måde for ikke at stå i en situation, hvor man får barnet eller den unge til at tro, at de har noget at sige i forhold til matchning, når der reelt ikke er et valg. Kommunerne fremhæver desuden, hvordan intentionen om tidlig inddragelse i sagen kan være u hensigtsmæssig, når kommunen står i en virkelighed med mangel på anbringelsessteder, og det derfor tager lang tid at finde det rigtige match. De risikerer nemlig, at barnet eller den unge i en lang periode befinder sig i en anbringelse, som de godt ved slutter, uden at vide hvor de skal hen, hvilket opleves usikkert for barnet eller den unge.

Barnet inddrages altid ved selve effektueringen af skiftet

Selvom barnet inddrages sent i forløbet, fortæller kommunerne, at det er centralt for det skånsomme skift, at barnet eller den unge tager del i selve tilrettelæggelsen af flytningen. Barnet eller den unge kommer til orde, når det handler om, hvem der deltager, hvordan skiftet konkret skal finde sted, og hvad vedkommende kunne ønske sig at blive mødt af på det nye anbringelsessted. Dette aspekt af inddragelse udpeges af alle kommuner som essentiel for et skånsomt skift – uanset barnets alder.

Tid til planlægning og inddragelse af netværket er essentielt for det skånsomme skift

I forbindelse med planlægningen af skiftet bliver både barnets private netværk og det professionelle netværk rundt om barnet en vigtig ressource. Kommunerne fortæller, at det tætte samarbejde med netværket giver bedre mulighed for at gribe inddragelsen af barnet rigtigt an, fordi de i fællesskab giver input til, hvem der skal fortælle barnet det, og hvordan skiftet bliver gjort på den bedst mulige måde. Det er kommunernes oplevelse, at barnet har lettere ved at falde til det nye sted, når netværket samarbejder med hinanden.

Det er en central pointe for kommunerne, at tid er en grundlæggende forudsætning for både det gode samarbejde, den gode forberedelse og den gode indkøring, der alle understøtter det skånsomme skift.

Tæt opfølgning i dagene og ugerne efter skiftet skaber tryghed for både barn og anbringelsessted

Alle kommunerne arbejder med en tæt opfølgning efter et skift for at understøtte en glidende overgang til det nye anbringelsessted i dagene og ugerne efter skiftet. Dette skaber tryghed for både barnet eller den unge og anbringelsesstedet.

Det er vigtigt, at der er faste holdepunkter, som barnet kan genkende efter skiftet

Kommunerne har gode erfaringer med, at tidligere anbringelsessted overleverer viden om barnets rutiner og vaner til det nye anbringelsessted - et eksempel kunne være barnets morgenmadspræferencer. Dette skaber mere velkendte rammer for barnet eller den unge. Derudover oplever kommunerne, at det er godt for barnet, hvis faste kalenderlagte aftaler om eksempelvis samvær fastholdes efter skiftet.

Gennemgående voksenrelationer skaber skånsomhed i skiftet

Livsvidner er vigtige for alle børn og unge, men disse kan gå tabt for anbragte unge - særligt hvis de skifter anbringelsessted. Kommunerne fortæller, at det derfor er en fordel, hvis der efter skiftet fortsætter med at være en vedvarende voksenrelation, som kender til den unges historik. Kommunerne fremhæver, at disse relationer eksempelvis kan være biologiske forældre, en kontaktperson, en fast rådgiver eller tidligere anbringelsessted.

Kontakt til tidligere anbringelsessted kan være en del af et skånsomt skift

Kommunerne fortæller, at det er forskelligt fra barn til barn, om man skal bevare kontakt til tidligere anbringelsessted, og i så fald i hvor lang tid. I nogle tilfælde vil relationen være så skadet, at det ikke giver mening at opretholde kontakten. At bevare en relation til tidligere anbringelsessted kan fungere som et led i det skånsomme skift, fordi det kan understøtte en blødere overgang.

Tilrettelæggelsen af det skånsomme skift kræver tid, ressourcer og fleksibilitet i rådgivernes arbejde

For at det gode skift af anbringelsessted kan lykkes, beskriver kommunerne, at det kræver tid, ressourcer og fleksibilitet i rådgivernes arbejde. Det er kommunernes pointe, at

ledelsesmæssig opbakning til fleksibilitet og tid gør, at rådgiver kan tilrettelægge arbejdet på den måde, der er mest hensigtsmæssig i den enkelte sag. Kommunerne fremhæver konkret det, at man som rådgiver har mulighed for at rydde sin kalender til opgaven som et eksempel.

Kapitel 2: Tre eksempler på sagsforløb

På baggrund af en gennemgang af 15 anbringelsessager, har vi udarbejdet tre eksempler på sagsforløb, hvor der er sket et skift af anbringelsessted. De tre sagsforløb eksemplificerer forløbet i sager, hvor skift af anbringelsessted sker henholdsvis med og uden samtykke samt på grund af en udefrakommende begivenhed. Sagerne er således ikke et repræsentativt billede af kommunernes praksis på området.

Formålet med sagsforløbene er at illustrere, hvordan et sagsforløb kan udspille sig med de problematikker, der leder til et skift, samt hvilke overvejelser kommunen gør sig undervejs, for eksempel i forhold til inddragelse af barnet eller den unge og netværket. Vi beskriver derudover de lovgivningsmæssige forpligtelser, der skal opfyldes i løbet af sagsforløbet. Det gælder både, hvis *de lovpligtige* sagsskridt er fulgt eller ikke er fulgt i de anonymiserede forløb. Samtidig tydeliggøres forskellen i de juridiske krav til de tre typer af sager. Efter hvert sagsforløb følger en kort oversigt over de sagsskridt, som skal foretages i den pågældende sagstype.

De tre sagsforløb er udarbejdet på baggrund af de faktiske sager, der er gennemgået. I eksemplerne er navne og steder anonymiserede, og oplysninger er udeladt eller ændret således, at de nævnte personer ikke kan genkendes.

Ved gennemgangen af sagerne foretager vi ikke en prøvelse af den eller de afgørelser, der er truffet i den enkelte sag. Vi kommenterer undervejs, men alene på de oplysninger som fremgår af sagseksemplet. Det er derfor ikke en juridisk vurdering af den samlede sag, men af forløbet som det fremstilles i rapporten.

EKSEMPEL 1: ÆNDRING AF ANBRINGELSESSTED MED SAMTYKKE

I det følgende afsnit præsenterer vi et sagsforløb om ændring af anbringelsessted med samtykke. En ændring af anbringelsessted efter servicelovens § 69 begrundes med en ændring af forholdene hos barnet eller den unge. Det kan f.eks. være, hvis barnet har fået andre behov end den målgruppe, som et opholdssted er godkendt til, eller hvis en plejefamilie opsiger sin kontrakt, fordi plejebarnets behov er vokset til et omfang, hvor plejefamilien ikke længere kan varetage opgaven.

LOVBOKS: LOVGRUNDLAG FOR ÆNDRING AF ANBRINGELSESSTED MED SAMTYKKE

Hvis der er givet samtykke til en ændring af anbringelsessted efter servicelovens § 69, stk. 1, fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, træffer kommunen herefter afgørelse om valg af nyt konkret anbringelsessted efter servicelovens § 68 b.

Forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år, samtykker således til selve ændringen, men har mulighed for at påklage kommunens valg af nyt konkret anbringelsessted.

En klage over afgørelsen om valg af konkret anbringelsessted efter servicelovens § 69 b har som udgangspunkt opsættende virkning, jf. servicelovens § 167, jf. retssikkerhedslovens § 72, stk. 2. Det betyder, at skiftet *ikke* kan effektueres, før en klage er behandlet af Ankestyrelsen. Hvis særlige forhold gør det påkrævet, træffer kommunalbestyrelsen samtidig med afgørelse om valg af anbringelsessted eller ændret anbringelsessted afgørelse om at iværksætte afgørelsen straks. Det gælder f.eks. i tilfælde, hvor barnets eller den unges behov ikke kan afvente et skift af anbringelsessted, og der er brug for, at der handles hurtigt. Lovboks slut.

Case: Kalle på 11 år

Om sagen

Kalle er 11 år gammel og er forud for skiftet anbragt i en plejefamilie, hvor han har boet i et år. Han har ADHD og tilknytningsforstyrrelse, og det er svært at opnå en god kontakt til ham, da han forsvinder ind i sin egen verden, bl.a. gennem onlinespil. Da Kalle var tre år, blev han for første gang anbragt i en plejefamilie. Forud for hans nyeste anbringelse har han været hjemgivet og boet hos sine forældre i en længere periode, men bliver anbragt igen efter flere underretninger fra blandt andet skolen.

Sideløbende med anbringelsen har Kalles forældre tilknyttet en familiebehandler, som kommer i hjemmet ugentligt.

Forløbet for Kalles skift

OVERVEJELSE OM SKIFT AF ANBRINGELSESTED

Efter et år i den aktuelle anbringelse forværres Kalles tilstand. Han bliver meget seksualiserende og udadreagerende i sin adfærd mod plejeforældrene. Plejefamilien opsiger derfor kontrakten med fire måneders udløb. De mener ikke, at de kan varetage Kalles behov, og de har ikke interesse i at blive opkvalificeret, så de kan godkendes til opgaven. Børne- og ungdomspsykiatrien peger på grund af Kalles tiltagende mistroisvel på, at der er et øget behov for specialiseret støtte.

LOVBOKS: VALG AF ANBRINGELSESTED

Kommunen skal altid foretage en konkret vurdering af, om et givent anbringelsessted kan varetage barnets eller den unges særlige behov for støtte. Det er derfor vigtigt, at barnets eller den unges forhold er grundigt undersøgt ved en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, og at målene med anbringelsen er klart beskrevet i handleplanen efter servicelovens § 140. Lovboks slut.

PARTSHØRING

To måneder inden flytningen partshører rådgiveren forældrene, og de samtykker til en ændring af anbringelsessted. Da Kalle er under 12 år, er der alene krav om samtykke fra forældremyndighedsindehaver jf. servicelovens § 69 stk. 2.

Efterfølgende besøger forældrene den nye potentielle plejefamilie. Det er noteret i sagsakterne, at forældrene oplever, at den nye plejefamilie er et godt match for både dem og Kalle. De oplever desuden at være blevet godt forberedt og havde god tid til at omstille sig til den nye situation. Familiebehandleren, der har været tilknyttet familien under anbringelsen, understøtter forældrene i deres håndtering af skiftet.

LOVBOKS: SERVICELOVENS § 69. STK. 2

En afgørelse om ændring af anbringelsessted kræver som udgangspunkt samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år. Lovboks slut.

INDDRAGELSE AF BARNET

Op til flytningen bliver der lagt en samlet plan, hvor både forældre, familiebehandler, plejefamilie og rådgiver er til stede. De bliver her enige om, at Kalle skal orienteres om flytningen to dage inden selve flytningen, da forældre og daværende plejeforældre vurderer, at han vil have svært ved at rumme det, hvis han ved det i bedre tid.

Der afholdes børnesamtale, jf. servicelovens § 48, to dage inden flytning, hvor Kalles holdning til skiftet fremgår. Her vises billeder af den nye familie og Kalles kommende værelse.

Ankestyrelsen bemærker, at kommunen, med udgangspunkt i Kalles udfordringer, konkret vurderer, at sen inddragelse er det mest hensigtsmæssige. Derfor afholdes børnesamtalen meget sent i forløbet, men før afgørelsen er truffet, og Kalles holdning er en del grundlaget for afgørelsen.

AFGØRELSE OM ÆNDRING AF ANBRINGELSESTED

I afgørelsen om valg af anbringelsessted efter 68 b fremgår det, at forældrene samtykker til ændringen af anbringelsessted efter § 69.

LOVBOKS: SERVICELOVENS § 69, STK. 1

Under hensyn til formålet med anbringelsen, skal kommunen træffe afgørelse om ændring af anbringelsessted. Lovboks slut.

AFGØRELSE OM VALG AF ANBRINGELSESTED

Den endelige afgørelse om valg af anbringelsessted efter § 68 b træffes to dage inden, Kalle skal flytte.

I afgørelsen fremgår en udførlig begrundelse for valget af en specialiseret plejefamilie med henvisning til Kalles omfattende støttebehov. Desuden indgår både forældrenes og Kalles holdninger til både valget af anbringelsessted og selve skiftet.

LOVBOKS: SERVICELOVENS § 68 B

Det er kommunen, der træffer afgørelse om valg af konkret anbringelsessted. Kommunen skal vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov, jf. stk. 2. Lovboks slut.

FORBEREDELSE OG SKIFT

Omkring fire måneder efter plejefamiliens opsigelse flytter Kalle til en specialiseret plejefamilie, der er godkendt til opgaven. I forbindelse med skiftet iværksætter kommunen psykologisk supervision til plejefamilien flere gange årligt.

Inden selve flytningen afholdes et netværksmøde, hvor der bliver lagt en fælles plan for udførelsen af flytningen.

Dagen inden flytningen besøger Kalle den nye plejefamilie sammen med sine forældre. Formålet er, at Kalle skal se, hvor han skal flytte hen, men også at han skal opleve, at der er et godt samarbejde, og at forældrene støtter beslutningen. På selve flyttedagen er det de daværende plejeforældre, der kører Kalle til den nye plejefamilie.

OPFØLGNING

To måneder efter flytningen afholdes et opfølgningsmøde, hvor både forældre og nye plejeforældre giver udtryk for, at samarbejdet er godt, og at Kalle trives i den nye plejefamilie. Kalle har ikke længere samme behov for medicinsk behandling for sine psykiske udfordringer. Tre måneder efter flytningen afholdes en børnesamtale med Kalle. Det er rådgiverens oplevelse, at Kalle har tydeligt gavn af den nye anbringelse, men at Kalle er utryk i forhold til, om han denne gang får lov til at blive boende.

Sagsskridt i sager om ændring af anbringelsessted med samtykke

- Eventuel supplerende udredning af barnet ved en børnefaglig undersøgelse jf. servicelovens § 50
- Indhente udtalelse fra aktuelle anbringelsessted, jf. servicelovens § 69, stk. 5
- Udarbejdelse af handleplan efter servicelovens § 140
- Partshøring af forældre
- Partshøring af barnet via en børnesamtale jf. servicelovens § 48, med mindre det vurderes, at denne bør udelades.
- Afklaring af, om der er samtykke til ændringen af anbringelsessted, jf. servicelovens § 69, stk. 2
- Afgørelse efter servicelovens § 68 b om valg af anbringelsessted
- Eventuel orientering af anden kommune efter servicelovens § 68 b, stk. 1, 2. pkt.
- Faktisk flytning af barnet eller den unge, med mindre der er klaget over afgørelsen om valg af anbringelsessted og dermed er opsættende virkning, jf. § 72, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Flytningen kan dog ske straks, hvis kommunen har truffet afgørelse herom på grund af særlige forhold.

EKSEMPEL 2: ÆNDRING AF ANBRINGELSESSTED UDEN SAMTYKKE

I følgende afsnit præsenterer vi et sagsforløb om ændring af anbringelsessted uden samtykke. Ændringen af anbringelsessted begrundes, ligesom i sager med samtykke, med en ændring af forholdene hos barnet eller den unge.

LOVBOKS: LOVGRUNDLAG FOR ÆNDRING AF ANBRINGESESSTED UDEN SAMTYKKE

Når et skift af barnets eller den unges anbringelsessted skyldes forhold, som relaterer sig til barnet eller den unge, og der ikke opnås samtykke til ændring af anbringelsessted fra den unge, der er fyldt 12 år, og forældremyndighedshaveren, skal sagen forelægges børn og unge-udvalget efter servicelovens § 69, stk. 3 og stk. 4.

I børn og unge-udvalgets vurdering inddrages blandt andet hensynet til formålet med anbringelsen, behovet for kontinuitet i opvæksten og hvorvidt barnets eller den unges særlige behov for støtte bedst imødekommes ved en ændring af anbringelsessted. Der er tale om en skønsmæssig vurdering.

Afgørelsen efter § 68 b træffes altid af kommunen

Efter at børn og unge-udvalget har tiltrådt kommunens indstilling om skift af anbringelsessted, skal kommunen træffe afgørelse om valg af nyt konkret anbringelsessted efter servicelovens § 68 b. Her lægger kommunen vægt på formålet med anbringelsen, herunder de mål der er opstillet i handleplanen.

Klage over § 68 b har opsættende virkning

En klage over afgørelsen om valg af konkret anbringelsessted har opsættende virkning, jf. servicelovens § 167, jf. retssikkerhedslovens § 72, stk. 2. Det vil sige, at flytningen af barnet *ikke* kan påbegyndes, før Ankestyrelsen har behandlet klagen over afgørelsen om valg af konkret anbringelsessted. Det skyldes, at der er risiko for, at barnet eller den unge kan lide skade ved at blive udsat for flere skift end nødvendigt, hvis Ankestyrelsen ændrer afgørelsen om valg af konkret anbringelsessted, og skiftet allerede er effektueret. Det er alene klagen over kommunens afgørelse om valg af nyt konkret anbringelsessted, der har opsættende virkning og ikke klagen over børn og unge-udvalgets afgørelse om ændring af anbringelsessted. Lovboks slut.

Case: Oliver på 15 år

Om sagen

Oliver bliver som 14-årig anbragt uden for hjemmet med samtykke. Det fremgår af sagsakterne, at anbringelsen skyldes, at hans forældre ikke længere kan håndtere Oliver, og deres relation til Oliver er meget konfliktfyldt. Oliver har diagnoserne ADHD og har betydelige vanskeligheder fagligt, socialt og kognitivt. Oliver har et misbrug af euforiserende stoffer, pjækker fra skole og er kommet ind i en kriminel løbebane.

Oliver anbringes på døgninstitution. Sideløbende med anbringelsen bevilger kommunen familiebehandling til forældrene og en kontaktpersonordning til Oliver. Oliver har samtidig samtaler med en misbrugskonsulent.

Forløbet for Oliveres skift

OVERVEJELSE OM SKIFT AF ANBRINGELSESTED

På grund af blandt andet et tiltagende misbrug og kriminel risikoadfærd vurderer kommunen, at der er behov for at finde et nyt anbringelsessted, hvor Oliver kan komme i misbrugsbehandling og væk fra sit nuværende miljø.

Da døgninstitutionen underretter kommunen om Olivers kriminelle adfærd, optrappes konfliktniveauet, og Oliver oplyser under en ungesamtale, at han ikke længere ønsker at være anbragt. Forældrene ønsker fortsat en anbringelse, og de samtykker til ændring af anbringelsessted. Da kommunen vurderer, at der ikke er baggrund for en hjemgivelse, udarbejdes der en indstilling til børn og unge-udvalget om anbringelse uden samtykke samt ændring af anbringelsessted.

UNDERSØGELSE OG INDDRAGELSE

Det går langsomt med at finde et nyt anbringelsessted. Blandt andet udelukker det Oliver fra visse anbringelsessteder, at han har et aktivt misbrug. De sidste måneder før skiftet vurderer kommunen det mere akut nødvendigt at finde et nyt anbringelsessted til Oliver, da misbruget tager til, og kommunen finder en plejefamilie til Oliver i den anden ende af landet. Plejefamilien har kompetencer inden for misbrug og psykiatri.

Det fremgår af sagsakterne, at Oliver inddrages løbende angående spørgsmålet om skift af anbringelsessted, herigennem ved flere ungesamtaler og et netværksmøde. Rådgiver forsøger at forberede Oliver på skiftet til plejefamilien ved at fortælle om plejefamilien og tilbyder, at Oliver kan se billeder, men det ønsker han ikke.

Af sagsakterne fremgår det, at der gennem hele sagsforløbet er en god dialog mellem forældrene og kommunen, hvilket betyder, at rådgiver via løbende tilbagemeldinger fra forældrene kan følge udviklingen i Olivers trivsel tæt.

PARTSHØRING

Da Oliver gør det klart, at han ikke ønsker at være anbragt, blive afruset eller flytte anbringelsessted, bliver det en sag om anbringelse uden samtykke efter servicelovens § 58 og ændring af anbringelsessted uden samtykke efter servicelovens § 69, stk. 3.

Både Oliver og forældrene bliver partshørt om indstillingen til børn og unge-udvalget. Oliver samtykker ikke til anbringelse, afrusning og skift af anbringelsessted, og han genkender ikke det problembillede, der tegnes.

Forældrene erklærer sig enige i indstillingen, samt i at skiftet skal ske direkte efter mødet i børn og unge-udvalget.

Oliver overtales til at besøge plejefamilien en uge før mødet i børn og unge-udvalget, men han samtykker fortsat ikke til skiftet. Ved besøget deltager også forældre, kontaktpædagog, rådgiver og familiebehandler.

LOVBOKS: SERVICELOVENS § 69

Stk. 3: Kan samtykke til ændret anbringelsessted ikke opnås, jf. stk. 2, skal sagen forelægges for børn og unge-udvalget om ændring af anbringelsessted.

Stk. 4: Til brug for børn og unge-udvalgets afgørelse om ændring af anbringelsessted, jf. stk. 3, skal kommunen udarbejde en indstilling, der bl.a. indeholder den seneste § 140 handleplan og barnets eller den unges holdning til skiftet. Lovboks slut.

MØDE I BØRN OG UNGE-UDVALGET

Indstillingen om anbringelse uden samtykke, samt ændring af anbringelsessted uden samtykke, behandles på børn og unge-udvalgets møde. Udvalget følger kommunens indstilling.

AFGØRELSE OM VALG AF ANBRINGELSESTED

Kommunen træffer ikke en afgørelse om valg af konkret anbringelsessted efter servicelovens § 68 b. I indstillingen til børn og unge-udvalget er der dog peget på et konkret anbringelsessted, og baggrunden for valget er tydeligt beskrevet og fagligt begrundet.

Ankestyrelsen bemærker, at sagsforløbet her ikke følger fastlagt praksis, da der jf. Ankestyrelsens principmeddelelse 3-16 altid skal træffes afgørelse efter både §§ 69 om ændring af anbringelsessted og efterfølgende efter 68 b om valg af konkret anbringelsessted.

LOVBOKS: SERVICELOVENS § 68 B

Det er kommunen, der træffer afgørelse om valg af konkret anbringelsessted.

Kommunen skal vælge det anbringelsessted, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges behov, jf. stk. 2. Lovboks slut.

FORBEREDELSE OG SKIFT

Oliver er forud for børn og unge-udvalgets møde blevet forberedt på, at hvis udvalget følger kommunens indstilling, så vil han blive flyttet til det nye anbringelsessted samme dag.

Efter mødet i udvalget bliver Oliver kørt til plejefamilien af mor og kontaktpædagog. En velkendt familieplejekonsulent tager imod Oliver sammen med plejefamilien.

Knap et år efter sin anbringelse på døgninstitution, skifter Oliver således anbringelsessted til en plejefamilie.

OPFØLGNING

Som opfølgning afholdes der ungesamtaler med Oliver godt to måneder efter, han er rykket til den nye plejefamilie. Her fortæller Oliver, at han er faldet godt til i plejefamilien, selvom han savner sine venner og ønsker at vende tilbage til hjembyen. Der tales om, at det er vigtigt, at han starter op i et skoletilbud, så han kan få venner det nye sted. Oliver har ikke taget stoffer eller begået kriminalitet, efter han er kommet til plejefamilien.

Sagsskridt i sager om ændring af anbringelsessted uden samtykke

- Eventuel udredning af barnet ved en børnefaglig undersøgelse jf. servicelovens § 50
- Indhente udtalelse fra aktuelle anbringelsessted, jf. servicelovens § 69, stk. 5
- Udarbejdelse af handleplan efter servicelovens § 140
- Partshøring af forældre
- Partshøring af barnet via en børnesamtale jf. servicelovens § 48, med mindre det vurderes, at denne bør udelades.
- Afklaring af, at der ikke er samtykke til ændring af anbringelsessted fra indehaveren af forældremyndigheden og/eller barnet, hvis barnet er fyldt 12 år
- Indkalde til møde i børn og unge-udvalget, jf. servicelovens § 69, stk. 3, hvis der ikke er samtykke til ændringen af anbringelsesstedet fra forældremyndighedsindehaveren og/eller barnet, der er fyldt 12 år
- Udarbejde indstilling til børn og unge-udvalget, der lever op til kravene i servicelovens § 69, stk. 4
- Afgørelse efter servicelovens § 69, stk. 3, om ændring af anbringelsessted
- Afgørelse efter servicelovens § 68 b om valg af anbringelsessted, når afgørelsen fra børn og unge-udvalget foreligger
- Eventuel orientering af anden kommune efter servicelovens § 68 b, stk. 1, 2. pkt.
- Faktisk flytning af barnet eller den unge, med mindre der er klaget over afgørelsen om valg af anbringelsessted og dermed er opsættende virkning, jf. § 72, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Flytningen kan dog ske straks, hvis kommunen har truffet afgørelse herom på grund af særlige forhold.

EKSEMPEL 3: SKIFT AF ANBRINGELSESSTED GRUNDET UDEFRAKOMMENDE BEGIVENHED

I det følgende afsnit præsenterer vi et sagsforløb om skift af anbringelsessted grundet en udefrakommende begivenhed. I denne type sager er skift af anbringelsessted *ikke* begrundet med forhold, der relaterer sig til barnet eller den unge, men i stedet forholdene på anbringelsesstedet.

Konkrete eksempler på udefrakommende begivenheder er, at plejefamilien opsiger kontrakten med kommunen, af grunde som ikke knytter sig til barnet, for eksempel uoverensstemmelser omkring økonomi. Det kan også være tilfælde, hvor anbringelsesstedet mister sin godkendelse, eller af andre årsager bliver ubeboeligt.

LOVBOKS: LOVGRUNDLAG FOR ÆNDRING AF ANBRINGELSESSTED GRUNDET UDEFRAKOMMENDE BEGIVENHED

Et skift af anbringelsessted kan ske på grund af forhold, der *ikke* relaterer sig til barnet eller den unge. I de tilfælde skal sagen ikke forelægges børn og unge-udvalget i henhold til servicelovens § 69, stk. 3 og stk. 4. I stedet skal der alene træffes afgørelse om valg af nyt konkret anbringelsessted, jf. servicelovens § 68 b. Denne afgørelse træffes af kommunen.

Det er en konkret vurdering, om der er tale om en udefrakommende begivenhed. Afgørende er, om behovet for en ændring af anbringelsessted skyldes forholdene i plejefamilien eller på anbringelsesstedet og *ikke* barnets eller den unges egne forhold.

Ankestyrelsen har i principmeddelelse 49-19 (tidligere C-27-03) fastslået praksis for de forhold, der kan begrunde en udefrakommende begivenhed. Principmeddelelsen kan findes [her](#).

Case: Simone på 14 år

Om sagen

Simone bliver anbragt som 13-årig, lidt under et år før skiftet finder sted. Simone har en tilknytningsforstyrrelse og er meget angstpræget. Det fremgår af sagsakterne, at Simone har svært ved hverdagens rutiner såsom personlig hygiejne, spisetider, sengetider og at indgå i et socialt samspil med andre. Samtidig har hendes far, i perioder, svære psykiske problemer, og i disse perioder har han ikke overskud til at tage sig af Simones behov. Simones mor har et misbrug, og der er ingen kontakt mellem hende og Simone.

Forløbet for Simones skift

OPTAKT TIL SKIFT AF ANBRINGESESSTED

Simone har været anbragt på et opholdssted i lidt under et år, da opholdsstedet lukkes af Socialtilsynet på grund af manglende kvalitet i tilbuddet. Der sker altså et skift på grund af en "udefrakommende begivenhed". Da opholdsstedet påklager afgørelsen udskydes lukningen ad flere omgange. Simone og flere andre unge bliver boende på opholdsstedet frem til, at det er endeligt afklaret, at opholdsstedet skal lukke. Rådgiver afventer klagebehandlingen i Ankestyrelsen, før søgningen af et nyt anbringelsessted bliver sat i gang.

Der er i sagen ikke truffet afgørelse om, at Socialtilsynets afgørelse om ophør ikke skulle have opsættende virkning. Socialtilsynets afgørelse om ophør af godkendelse af et tilbud har som udgangspunkt opsættende virkning jf. socialtilsynslovens § 19 stk. 2. Det vil sige, at lukningen af tilbuddet ikke kan gennemføres før klagen er behandlet i Ankestyrelsen.

Gør særlige forhold det påkrævet, kan socialtilsynet eller Ankestyrelsen dog træffe afgørelse om at iværksætte afgørelsen straks.

SIMONE FLYTTER HJEM TIL SIN FAR

Efter tilbuddets lukning bor Simone hos sin far i en periode på to måneder, inden der findes et tilbud, der kan matche Simones behov. Simone har flere forskellige udfordringer, og kommunen har svært ved at finde et nyt anbringelsessted, der matcher Simones behov.

Løsningen vælges ud fra en betragtning om, at Simones far er i stand til at varetage omsorgen for Simone i en begrænset periode med praktisk pædagogisk støtte i hjemmet. Kommunen vurderer derfor, at det er mere skånsomt for Simone frem for at være anbragt på et midlertidigt anbringelsessted og opleve endnu et skift.

Ankestyrelsen bemærker, at en anbringelse ophører, hvis barnet eller den unge tager ophold sammen med forældremyndighedsindehaveren, og kommunen ikke benytter servicelovens muligheder for at opretholde en fortsat anbringelse.

INDDRAGELSE OG PARTSHØRING

Simones far får besked om, at der er fundet et relevant anbringelsessted to uger inden skiftet. Han bliver tilbudt at besøge det nye anbringelsessted, inden Simone flytter derhen, hvilket han takker ja til. Det fremgår af sagsakterne, at Simones far er enig i valget af nyt anbringelsessted, men er meget utilfreds med planen for selve flyttedagen, hvor rådgiver fra kommunen skal være til stede.

Umiddelbart efter farens besøg bliver Simone informeret om flytningen ved en børnesamtale efter servicelovens § 48. Simone er nervøs over flytningen, men er også spændt. Hun får under samtalen vist billeder af det nye opholdssted og de pædagoger, der er på stedet, samt hvilke ting man kan lave der.

AFGØRELSE OM NYT ANBRINGELSESSTED

Halvanden måned efter Simone er fraflyttet opholdsstedet, træffer rådgiver afgørelse om valg af konkret anbringelsessted, jf. servicelovens § 68 b.

DAGEN FOR SKIFTET

På dagen for skiftet bliver Simone kørt til det nye opholdssted af far og rådgiver. Her tager Simones nye kontaktpædagog imod hende, og de hjælper hende sammen på plads på det nye værelse.

OPFØLGNING

Efter skiftet bliver Simones sag overdraget til en ny rådgiver. Der følges op to måneder efter afgørelsen, hvor kommunen vurderer, at Simones behov bliver mødt på det nye anbringelsessted. Simone fortæller, at det har været kaotisk for hende at flytte, både i forhold til at skulle bo et nyt sted, og at skulle i en ny skole. Hun har stadig en del udfordringer, men det fremgår af sagen, at der er en forbedring af Simones trivsel på det nye anbringelsessted.

Sagsskridt i sager om skift af anbringelsessted grundet udefrakommende begivenhed

- Eventuel udredning af barnet ved en børnefaglig undersøgelse jf. servicelovens § 50
- Indhente udtalelse fra aktuelle anbringelsessted, jf. servicelovens § 69, stk. 5
- Udarbejdelse af handleplan efter servicelovens § 140
- Partshøring af forældre
- Partshøring af barnet via en børnesamtale jf. servicelovens § 48, med mindre det vurderes, at denne bør udelades.
- Afgørelse om valg af konkret anbringelsessted efter servicelovens § 68 b
- Eventuel orientering af anden kommune efter servicelovens § 68 b, stk. 1, 2. pkt.
- Faktisk flytning af barnet eller den unge, med mindre der er klaget over afgørelsen om valg af anbringelsessted og dermed er opsættende virkning, jf. § 72, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Flytningen kan dog ske straks, hvis kommunen har truffet afgørelse herom på grund af særlige forhold.

Kapitel 3: Kommunernes erfaringer og udfordringer ved skift af anbringelsessted

Hvorfor sker der skift af anbringelsessted? Hvad leder typisk op til et skift? Og hvilken betydning har årsagen til skiftet for skiftets skånsomhed? Disse spørgsmål belyses i følgende kapitel, hvor vi præsenterer kommunernes erfaringer med omfang og typer af skift samt de udfordringer, de oplever i arbejdet med at sikre et godt og skånsomt skift for et barn eller en ung.

DELKONKLUSIONER

- Manglende kompetencer hos anbringelsesstedet, ændringer i barnets behov, samarbejdsvanskeligheder eller personlige forhold hos anbringelsesstedet fremhæves som årsager til skift af anbringelsessted.
- Kommunerne fortæller, at skift af anbringelsessted ofte ses i teenageårene, fordi den unges behov ændrer sig på en sådan måde, at den unges nuværende anbringelsessted ikke kan varetage disse ændrede behov.
- Kommunerne oplever få skift uden samtykke, og de har fokus på at sikre samtykket fra forældre, fordi enighed gør skiftet mere skånsomt for barnet.
- Det kan være svært for kommunerne at vurdere, hvornår der er tale om en udefrakommende begivenhed, og de efterspørger tydeligere retningslinjer for, hvornår der er tale om forhold, der relaterer sig til barnet og hvornår der ikke er.
- Kommunerne beskriver, at nogle anbringelsessteder ikke har kompetencerne til at varetage et ændret behov hos barnet. Særligt én Kommune beskriver, hvordan manglen på kompetencer, især plejefamilier, kan lede til pludselige skift i anbringelser.
- Når skiftet kommer pludseligt, udfordrer det kommunerne i forhold til matchning og forberedelse af skiftet.
- Kommunerne beskriver, at der både mangler plejefamilier og institutioner, når de skal finde et nyt anbringelsessted til barnet eller den unge. Kommunerne fortæller, at det særligt er mere specialiserede tilbud og tilbud til unge med misbrug, der mangler.
- En konsekvens af manglen på anbringelsessteder er, at det bliver sværere at inddrage barnet i valget af det nye anbringelsessted, fordi kommunen kan stå i en situation, hvor der ikke er nogen steder at vælge i mellem.
- På grund af manglen på anbringelsessteder er kommunerne til tider nødt til at finde et midlertidigt anbringelsessted. Dette udgør endnu et skift for barnet eller den unge, men kommunerne fortæller, at den midlertidige anbringelse kan være nødvendigt for at sikre det rette match på sigt.
- Kommunerne oplever at skulle vælge mellem det gode anbringelsessted og kontinuitet i skoletilbud. Her tillægges anbringelsesstedet oftest mest vægt. Konsekvensen af dette kan være, at skoleskiftet opleves som et yderligere skift for barnet.

Kommunernes forskellige udgangspunkter

Inden vi præsenterer de kvalitative fund i undersøgelsen, vil vi kort rammesætte det udgangspunkt, kommunerne taler ud fra.

Tre ud af fire af de interviewede kommuner oplever, at det er skift fra plejefamilier, der fylder mest i deres arbejde. Samtidig fortæller særligt Herning og Vejle Kommune, at det også

skyldes, at de kun har få børn anbragt på institutioner. På landsplan er der også anbragt flest børn i plejefamilier. Ultimo 2020 var det således 65 procent af de anbragte børn og unge, som var anbragt i en plejefamilie, mens kun 35 procent var anbragt på døgninstitution, opholdssted mv.

I modsætning til de tre andre kommuner, fortæller Hvidovre Kommune, at den type skift, de oftest oplever, er fra institutioner. Disse skift sker som led i et afsluttet behandlingsforløb, hvor barnet eller den unge udsluses fra en behandlingsinstitution til en plejefamilie.

ET SKIFT AF ANBRINGELSESTED VIL I NOGLE TILFÆLDE VÆRE NØDVENDIGT FOR AT SIKRE BARNETS ELLER DEN UNGES TRIVSEL

Generelt fortæller kommunerne, at skift er svære for barnet eller den unge, der oplever et brud. Barnet eller den unge kan miste relationer til både plejefamilie, skole og lokalområde, når de skal flytte til et nyt anbringelsessted.

Ofte vil skiftet være begrundet i, at barnet eller den unge udvikler andre eller mere komplekse behov, som anbringelsesstedet ikke kan imødekomme. Kommunerne fortæller, at et skift derfor kan være centralt for, fortsat at sikre barnets eller den unges trivsel, og for at formålet med anbringelsen opnås:

Citat: "Nogle gange har jeg oplevet, at et skift har været blomstrende for barnet, så det behøver ikke altid at betyde, at det er skidt at lave et skift." (Vejle Kommune)

Vi ser også i sagseksemplet om ændring af anbringelsessted med samtykke i kapitel 2, hvordan et øget støttebehov kan ligge til grund for et skift, der i sidste ende medfører øget trivsel for barnet. Ofte vil et sådant skift af anbringelsessted altså være nødvendigt af hensyn til barnet. Det vil dog i størstedelen af tilfældene alligevel være en stor omvæltning for barnet eller den unge. Det giver derfor mening at underbygge skånsomhed for barnet eller den unge i forbindelse med skift af anbringelsessted.

KOMMUNERNES ERFARING MED ÅRSAGER TIL SKIFT AF ANBRINGELSESTED

Skift i anbringelsessted kan ske på alle tidspunkter og af mange forskellige årsager i løbet af en anbringelse. Der er dog en række mønstre i, hvilke skift kommunerne særligt oplever. De forskellige erfaringer med skift bliver gennemgået i de følgende afsnit.

Der kan være mange forskellige årsager til skift

Kommunerne fremhæver en række årsager til, at der sker skift af anbringelsessted. Årsagerne kan både være begrundelser, som er relateret til barnet eller den unge, eller som har karakter af udefrakommende begivenheder, som ikke er relateret til barnet eller den unge.

Den årsag, der fylder mest i kommunernes fortællinger, er manglende socialfaglige og pædagogiske kompetencer til at imødekomme barnets behov på anbringelsesstedet. Dette hænger typisk sammen med ændrede behov hos barnet. Her nævner Mariagerfjord Kommune den udfordring, at et barn kan få en ny diagnose, hvilket betyder, at det ikke længere falder inden for den målgruppe, anbringelsesstedet er godkendt til. Mens det for nogle børn kan løses ved at indsætte yderligere støttetiltag, så vil det for andre lede til skift af anbringelsessted.

Hvidovre Kommune fortæller, at mange af de skift, de oplever, skyldes, at et barn eller en ung, der har været på en behandlingsinstitution, får det bedre. Begrundelsen for skiftet er i disse situationer, at barnet eller den unge ikke skal forblive i en behandlingsramme længere end nødvendigt, da det er en indgribende indsats, og barnet ikke nødvendigvis profiterer af at forblive sammen med andre med tunge problemstillinger. Her kan et skift til en plejefamilie tilbyde en mere hjemlig og normal hverdag.

Når kommunerne konstaterer, at der er brug for en styrkelse af anbringelsen, arbejder kommunen som udgangspunkt med at opkvalificere plejefamilierne til at tage hånd om barnets eller den unges udfordringer. Det kan for eksempel være ved at iværksætte ekstra supervision, understøtte plejefamilien med familiebehandling eller praktisk familiestøtte, igangsætte vejledningsforløb om diagnoseforståelse eller bevilge aflastning. Det vil dog ikke altid være muligt. Kommunerne fortæller for eksempel, hvordan sammenbrudte anbringelser eller for store udfordringer hos barnet eller den unge gør, at et skift af anbringelsessted bliver nødvendigt.

Andre årsager til skift, som kommunerne beskriver, er samarbejdsvanskeligheder mellem anbringelsesstedet og kommunen. Det kan eksempelvis være uoverensstemmelser om, hvordan opgaven omkring barnet skal løses, eller det kan være et spørgsmål om uenighed om løn. Desuden nævnes et svært samarbejde med de biologiske forældre som en årsag til skift, da der ses eksempler på meget chikanerende forældre.

Endelig peger to kommuner også på, at personlige forhold i en plejefamilie kan lede til skift. Flere kommuner nævner akut opstået sygdom hos en af plejeforældrene som en forekommende årsag. Desuden nævnes skilsmisse og alkoholmisbrug hos plejeforældrene som årsager, der kan lede til skift.

Skift ses ofte i teenageårene, hvor den unges behov ændrer sig

Kommunerne fortæller, at skift kan ses i alle aldre, men at skift ofte ses i teenageårene, hvor den unge får flere og mere komplekse udfordringer. Det kan for eksempel betyde, at den unge flytter fra en almen plejefamilie til et opholdssted eller en forstærket eller specialiseret plejefamilie, som kan imødekomme det større støttebehov:

Citat: "Behovet det bliver større, altså når de bliver ældre og vi måske ser, at der er behov for noget andet, end den rene omsorg og det støttebehov som de kan tilbyde. Så er der brug for mere pædagogisk og andre rammer og anden struktur for at de kan begå sig i voksenlivet. [...] Så er det tit der kommer nogle konflikter, sammenholdt med at det jo også er nogle mennesker, som har nogle helt basale vanskeligheder med sig, som gør, at deres teenageår bare er sværere end mange andre jævnaldrende." (Mariagerfjord Kommune)

Kommunerne fortæller, at de ændrede behov ofte opdages ved, at den unge begynder at udvise tegn på mistrivsel som misbrug, kriminell adfærd, selvskadende adfærd eller udadreagerende og truende adfærd.

To kommuner fortæller, at behovet for skift af anbringelsessted ofte vil være en gradvis proces, hvor barnets eller den unges udfordringer udvikler sig løbende. I disse situationer, vil kommunen forsøge at støtte op om anbringelsen eller påbegynde forberedelsen af et skift inden et eventuelt sammenbrud. I Vejle kommune nævner de dog, at udfordringer i teenagealderen også kan føre til mere abrupte skift i længerevarende anbringelser.

Citat: "Der sker noget, når de rammer teenagealderen. [...] Og selvom familieplejen har været længe inde og kvalificere plejefamilien, så er det tit der vi ser, at de kaster håndklædet i ringen eller at det eskaleres på en eller anden måde." (Vejle Kommune)

Få skift sker uden samtykke – og manglende samtykke gør skiftet vanskeligere

Alle fire kommuner oplever meget få sager om ændring af anbringelsessted uden samtykke. Vejle og Hvidovre Kommune fortæller, at de, i de få sager de har, er udfordrede på tiden, når der ikke er samtykke til ændringen, fordi det tager tid at få behandlet sagen i kommunens børn og unge-udvalg. Desuden bliver samarbejdet naturligt sværere og mindre skånsomt, når der ikke er samtykke til skiftet:

Citat: "Og det tror jeg også er gældende for de unge. Hvis der er samarbejde og samtykke fra forældrene og en forståelse af, at de skal være der. Så er der også mere ro på for den unge, fordi så er der ikke så mange at slås med om, hvorfor man skal være der. Man kan ikke danne alliancer, og der er bare mere ro." (Hvidovre Kommune)

Når der er samtykke til skiftet, er det altså kommunens oplevelse, at der er mere ro omkring forløbet. Herning Kommune beskriver omvendt et konkret eksempel, hvor forældrene til et anbragt barn ikke samtykkede til flytningen, fordi de generelt set var imod anbringelsen og havde et anstrengt forhold til det daværende anbringelsessted. Forældrenes manglende samtykke gjorde skiftet særlig hårdt, men kommunen oplevede, at skiftet medførte et bedre samarbejde mellem de biologiske forældre og den nye plejefamilie, som var til stor gavn for barnet. Det var kommunens oplevelse, at det ændrede samarbejde skyldtes, at de nye plejeforældre var mere indstillede på at inkludere og rumme forældrene.

Inklusion af forældrene kan altså have en stor indflydelse på skånsomheden i skiftet, da det kan øge sandsynligheden for, at forældrene samtykker, og skiftet derved opleves mere skånsomt for barnet. Vejle kommune beskriver, hvordan problemet ved det manglende samtykke bliver særligt tydeligt, når forældrene ikke kan lade være med at inddrage barnet i deres utilfredshed. Det manglende samtykke opstiller altså to konfrontatoriske poler, som barnet skal forholde sig til, og er mindre skånsomt end de sager, hvor der er bred enighed om nødvendigheden af et skift af anbringelsessted.

Det kan være svært at vurdere, hvornår der er tale om en udefrakommende begivenhed

Alle fire kommuner beskriver, hvordan det kan være svært at vurdere, hvorvidt et skift af anbringelsessted skyldes en udefrakommende begivenhed eller forhold, der relaterer sig til barnet. Kommunerne beskriver, at det er en svær vurdering, fordi det sjældent udelukkende kan siges at være enten det ene eller det andet:

Citat: "Jamen nogle gange så synes vi faktisk, det er lidt svært, fordi hvornår er det udefra og hvornår er det ikke. Nogle gange kan det jo være et sammensurium af mange ting. Det der med en plejefamilie der siger op, fordi de ikke mener, at vi vil give dem den løn, de skal have, dem har vi også. Og så kan man sige, jamen det er jo som sådan udefrakommende, for det har jo ikke noget med barnet som sådan at gøre. Men hvis nu man dykker helt ned i den, så vil vi jo tit kunne føre lidt tilbage til noget i samarbejdet med forældrene eller noget omkring barnet. Så vi synes faktisk den er sådan lidt svær. Men vi har jo selvfølgelig nogle,

hvor det har været sygdom i plejefamilien, der har måske været noget kræftsygdom eller hvor tilsynet har været inde og trække godkendelser, som ikke er svære at vurdere.”
(Herning Kommune)

Herning Kommune beskriver altså, at det kan være svært at vurdere, hvorvidt et skift er på baggrund af en udefrakommende begivenhed eller ej, da eksempelvis en opsigelse fra plejefamilien i praksis er et udtryk for mange forskellige aspekter – herunder barnets behov. Mariagerfjord Kommune fremhæver også, at nogle ellers eksterne omstændigheder kan katalyseres af problemerne i en anbringelse:

Citat: ”Jeg tror, at plejefamilier som er velfungerende, de ville vente med at gå på pension til barnet var blevet atten. Men i en situation, hvor det er lidt presset med en femtenårig og så videre, så ville de måske – det ville være det som gjorde at: ’nu er det nu, vi går på pension’. Og så skal barnet flytte. Så er det jo et miskmask ikke. De går jo ikke bare på pension, men det er fordi de tænker ’vi kan alligevel ikke holde det her ud’.” (Mariagerfjord Kommune)

Vejle Kommune fortæller også, at de oplever, at plejefamilier til tider får det til at handle om en udefrakommende begivenhed, selvom problemet i virkeligheden relaterer sig til barnet eller den unge. Kommunen mener, at det både skyldes at plejeforældrene derigennem har bedre mulighed for at få en ny ansættelse, samtidig med at det også er lettere for relationen til barnet, at skiftet begrundes med noget udefrakommende.

Det kan altså være svært for kommunerne at vurdere, hvornår der er tale om en udefrakommende begivenhed, og de efterspørger også tydeligere retningslinjer for, hvornår det er det ene eller det andet.

LOVBOKS: UDEFRAKOMMENDE BEGIVENHED

Praksis for skift af anbringelsessted grundet en udefrakommende begivenhed fremgår af Ankestyrelsens principmeddelelse 49-19. Principmeddelelsen kan findes [her](#). Lovboks slut.

ANBRINGELSESSTEDETS KOMPETENCER OG PLUDSELIGE SKIFT

Plejefamilier er den foretrukne anbringelsesform, men nogle plejefamilier mangler kompetencer til at kunne varetage barnets eller den unges ændrede behov

Hos flere kommuner er der en udbredt forståelse af, at plejefamilier er den foretrukne anbringelsesform, særligt for yngre børn. Hvidovre Kommune beskriver, hvordan det kan være hårdt for et barn at være på en institution med andre børn eller unge, der også har vanskeligheder:

Citat: ”.. når man er på en døgninstitution eller et behandlingssted, så er det jo ofte sådan, at man er sammen med andre, der har lige så store vanskeligheder som en selv. Så det her med at blive set som individ, det er måske vanskeligt, hvis der er mange med andre problemer, der også er hårde, i forhold til at være i en familie, hvor man kan have mere fokus på det barn.” (Hvidovre Kommune)

Rådgiveren oplever, at der er mere plads til børn eller unge, der er anbragt i plejefamilier. Desuden beskriver Herning Kommune, hvordan en anbringelse i plejefamilie er tættere på en 'normal' tilværelse, end en anbringelse på en institution er, da plejefamilien kan tilbyde mere hjemlige rammer.

Tre kommuner beskriver dog også, at nogle plejefamilier mangler kompetencer, når barnets behov ændres, hvilket kan være en medvirkende årsag til, at der bliver behov for et skift af anbringelsessted. Kommunerne oplever eksempelvis, at en plejefamilie godt har kunnet magte opgaven til at starte med, men ikke har de faglige kompetencer til at løfte opgaven, når barnets behov ændrer sig. Desuden fremhæver Herning Kommune, at stilstand i anbringelsen også kan føre til et skift, da kommunen arbejder ud fra, at barnet eller den unge skal opleve en positiv udvikling i anbringelsen.

Kommunerne beskriver også, hvordan der er stor forskel på plejefamilier, da de befinder sig på et bredt spektrum i forhold til faglighed og erfaring, særligt inden for den almene kategori. Flere kommuner sætter endvidere spørgsmålstegn ved, om det giver mening at have mange almene plejefamilier uden nogen erfaring, da det ofte er tilfældet, at de børn, der anbringes, har nogle udfordringer eller særlige behov. Dette beskriver en rådgiver fra Mariagerfjord Kommune:

Citat: "Og fordi vi har jo stadig væk en del plejefamilier som ikke har nogen fagprofessionel baggrund. Det kan være en kassemedarbejder og en der arbejder som håndværker - ikke fordi der er noget i vejen med de to ting - men som vil være plejefamilie. Og det synes jeg er en kæmpe problematik, for det er meget sjældent, at det er normalt udviklede børn, vi anbringer." (Mariagerfjord Kommune)

To kommuner fortæller i forlængelse heraf, at det er vigtigt at gøre det klart for plejeforældrene, at der er forskel på at passe egne biologiske børn og plejebørn, så plejefamilien har bedre mulighed for at tage reel stilling til, hvorvidt de kan håndtere opgaven eller ej. Det er nemlig ikke altid, at kommunerne oplever, at, særligt almene, plejefamilier er realistiske i deres forventninger til, hvilken opgave de går ind til.

I lyset af ovenstående foreslår Mariagerfjord Kommune, at der sikres mere ensartet supervision og uddannelse for plejefamilier på tværs af landet. Kommunen mener, at dette vil skabe bedre støtte til plejefamilier, så de har et sikkerhedsnet, de hurtigt kan komme i kontakt med, hvis de har brug for hjælp til en specifik situation.

LOVBOKS: SERVICELOVENS § 66 A

Ved anbringelse af et barn eller en ung i en plejefamilie skal kommunalbestyrelsen vælge den type plejefamilie, der imødekommer barnets eller den unges behov for støtte.

- 1) Almene plejefamilier: familier, der er godkendt til at varetage omsorgen og sikre udvikling og trivsel for børn og unge med lette til moderate støttebehov.
- 2) Forstærkede plejefamilier: familier, der er godkendt til at varetage omsorgen og sikre udvikling og trivsel for børn og unge med moderate til svære støttebehov.
- 3) Specialiserede plejefamilier: familier, der er godkendt til at varetage omsorgen og sikre udvikling og trivsel for børn og unge med svære støttebehov. Lovboks slut.

Ændrede behov og manglende kompetencer kan føre til pludselige skift i anbringelser

Kommunerne oplever i de fleste tilfælde, at behovet for et skift opstår gradvist gennem den løbende opfølgning. Der er dog tilfælde, hvor behovet opstår pludseligt eller akut, fordi man ikke tidsnok er blevet opmærksom på uhensigtsmæssigheder i anbringelsen. Kommunerne peger på, at en del af årsagen til disse akutte skift er, at anbringelsesstederne ikke er tilstrækkeligt fagligt udrustede til at forstå opgavens omfang. Mariagerfjord Kommune beskriver en tendens, hvor skift fra plejefamilier oftere opstår mere uventet eller pludseligt end skift fra institutioner. De beskriver, at dette forhold skyldes, at skiftet oftere kan forudses, fordi personalet på institutionerne har en anden faglig ballast:

Citat: "De der pludselige skift hvor vi oplever - det kommer ofte mere bag på os i plejefamilier end på opholdssteder. For på opholdssteder, der har vi jo løbende pædagogisk dialog med, om hvordan det går. Plejefamilierne, de opdager sent, at de ikke kan mere. Så står vi i en situation, hvor vi tænker, 'okay vi vidste ikke, at det var så grelt' og skal lave et skift." (Mariagerfjord Kommune)

Mariagerfjord Kommune beskriver altså, at plejefamilierne, i nogle tilfælde, ikke er klædt ordentligt fagligt på til at beskrive, hvad det er, de arbejder med. Kommunen fortæller, at det heller ikke forventes, at en plejefamilie uden de rette pædagogiske kompetencer kan beskrive disse problematikker.

Mariagerfjord Kommune påpeger, at det pludselige behov for et skift også kan komme som en overraskelse for plejefamilien selv. Dette kan betyde, at der opstår en situation, hvor plejefamilien pludseligt siger op, og der skal findes et nyt anbringelsessted til barnet med en måneds opsigelsesvarsel:

Citat: "Nogle gange, så får de ikke mærket ordenligt efter. Og så er glasset bare lige pludselig fyldt, og så skal vi bare komme og fjerne barnet. Og det er ikke godt. Hverken for dem eller barnet. Så jeg ville ønske, at vi havde den dialog løbende. Så man kan få den her glidende overgang. Men vi oplever bare tit, specielt i plejefamilier, at det kommer sådan lidt fra den ene dag til den anden, at nu vil vi ikke være plejefamilie mere - nu kan vi ikke mere. 'Når vi kommer hjem fra sommerferie, så skal han være væk'." (Mariagerfjord Kommune)

Mariagerfjord Kommune beskriver også, at det kan være sværere for rådgiverne i kommunen at opdage behovet for et muligt skift under opfølgning i plejefamilier, grundet den følelsesmæssige tilknytning mellem plejeforældre og plejebarn:

Citat: "[...] det er tit også bare almindelige mennesker som ikke er pædagogisk uddannede eller psykologisk uddannede, så de kan have svært ved at beskrive, helt præcist hvad der foregår i deres hjem. Og måske har de også svært ved nogle gange at sætte de helt negative fraser og ord på, fordi det jo også er deres barn. Eller det er i hvert fald en opgave, de har taget til sig, som er svært helt at få sat ord på." (Mariagerfjord Kommune)

Tilknytningen mellem plejeforælderen og plejebarnet kan altså overskygge den professionelle tilgang og være en medvirkende faktor til, at et potentielt behov for et skift bliver overset ved opfølgningen - særligt hvis barnet har været en del af familien i mange år.

Mariagerfjord Kommune beskriver, at de oplever, at når et barn er anbragt på institution, er kommunen oftere mere forberedte på, at der potentielt kommer et skift. Dette skyldes, at institutionerne i højere grad har kompetencerne til at forberede kommunen på, at en anbringelse begynder at gå skævt, eller at beskrive et forandret behov hos barnet, der overstiger institutionens kompetencer og målgruppe.

Mariagerfjord Kommune pointerer dog, at der også kan forekomme mere pludselige opsigelser fra institutioner, hvor kommunen ikke har været bevidst om, at rammerne i institutionen ikke har kunnet opfylde barnets behov. Herning Kommune fortæller også om et eksempel, hvor institution ikke selv kunne indse, at de ikke kunne opfylde barnets behov. Desuden fortæller de i Vejle Kommune, at de oplever, at institutionerne faktisk har tendens til at holde mere på børnene eller de unge, end plejeforældrene har, og kommunen derfor er nødt til selv at stoppe anbringelsen og foretage et skift.

Det er en gennemgående pointe for kommunerne, at et dårligt eller meget sporadisk samarbejde mellem kommune og anbringelsessted er u hensigtsmæssigt, da en eventuel uoverensstemmelse mellem barnets behov og anbringelsesstedets kompetencer kan risikere at forblive uopdaget eller usagt. Kommunerne oplever, at det særligt er i disse tilfælde, at nødvendigheden af et skift bliver akut.

Når skiftet kommer pludseligt, udfordrer det kommunerne

Kommunerne beskriver de pludselige skift som en udfordring for det gode skift, eksempelvis når et anbringelsessted opsiges kontrakten med en måneds udløb. De fortæller, at det sætter kommunen i en situation, hvor de oplever at være meget pressede på tid i forhold til at få planlagt og udført et skift på en god måde.

Når skiftet opstår pludseligt, kan der også være tale om en meget belastet relation mellem anbringelsesstedet og barnet, hvilket gør, at det bliver mere udfordrende at lave det gode skift af anbringelsessted. Herning Kommune beskriver eksempelvis en anbringelse, der er gået så skævt, at en plejefamilie ringer og beder kommunen om at komme og hente plejebarnet dagen efter, til trods for at de har været til opfølgning halvanden måned før. I en sådan situation beskriver kommunen, hvordan et særligt motivationsarbejde med plejefamilien kan være nødvendigt, for at man kan skabe rammerne for en god overgang til et nyt anbringelsessted:

Citat: "Og også fordi, i de situationer hvor plejefamilien har sagt op, der har plejefamilien ligesom også erkendt, at det her skal vi ikke mere, så de har også en interesse i, at få det her barn eller det unge menneske videre og har måske også - altså det har fyldt så meget, så det er svært egentlig at hjælpe med den proces. Så der ligger jo også et motivationsarbejde i at 'vi hører, at I har sagt op, og det er vi nødt til at acceptere, men i er nødt til at hjælpe videre, for ellers så bliver denne her flytning forfærdelig'." (Herning Kommune)

Det bliver altså beskrevet, hvordan der også kan spille nogle relationelle og emotionelle faktorer ind, når en plejefamilie har besluttet sig for ikke at være plejefamilie for barnet eller den unge længere. De skift, der opstår uforudset, er altså ikke kun svære på grund af tidspresset, men også fordi det tit er et udtryk for, at anbringelsen er kørt af sporet. En rådgiver beskriver, hvordan disse to aspekter tilsammen kan gøre denne type af skift særligt udfordrende:

Citat: "Hvis vi får en opsigelse, jamen så er det næsten altid en måned, vi har. Med mindre vi laver en sær aftale. Og når vi får en opsigelse, så er det tit fordi der er en eller anden konflikt, som skal løses her og nu – som heller ikke er god for barnet at være i. Men tid er vigtigt, for at vi får placeret barnet det rigtige sted og vi også får lavet en ordentlig forberedelse, af både plejefamilien der skal sige farvel og af barnet også, der skal sige farvel, men også sige hej til det nye sted." (Mariagerfjord Kommune)

Rådgiveren fra Mariagerfjord Kommune beskriver altså, hvordan særligt denne type af skift, som er uforudsete for kommunen, er særligt udfordrende. Dette er dels på grund af tidspresset, dels fordi der ofte er tale om en belastet situation, som gør samarbejdet om det skånsomme skift sværere.

Arbejdsformen kan være udslagsgivende for skift i plejefamilier

Flere kommuner fortæller, at sammenbrud i plejefamilierne ofte sker, fordi opgaven bliver for meget for plejefamilien, og de derfor ender med at sige stop, hvilket leder til et skift af anbringelsessted for barnet.

Kommunerne peger på, at det blandt andet er udslagsgivende, at arbejdet som plejefamilie er en konstant opgave, som man kun i begrænset omfang har mulighed for at tage en pause fra. Selvom plejeforældrene eksempelvis kan være uddannede socialpædagoger med en fortid som ansatte på en institution, så kræver jobbet som plejeforælder noget andet. En rådgiver fra Vejle forklarer det således, at det rammer plejeforældrene, at Citat: *"de ikke kan tage hjem og koble af og holde fri"*. En kommune peger i den forbindelse også på, at det er deres oplevelse, at de børn, der bliver anbragt i dag, kommer fra mere belastede hjem end tidligere. Kommunen beskriver, at færre børn kommer fast på weekend hos deres biologiske familie, og derfor får plejefamilien heller ikke de samme pauser som tidligere.

MATCHNING

Det er kommunernes erfaring, at overvejelser og udfordringer omkring matchningen har betydning for skånsomheden i skiftet på flere måder. I de følgende afsnit præsenterer vi nogle af de udfordringer og dilemmaer, som kommunerne oplever at stå i, når de skal matche barnet med et nyt anbringelsessted.

Der mangler både plejefamilier og institutioner at vælge i mellem

I interviewene bliver det tydeligt, at alle kommuner oplever udfordringer med at finde et nyt anbringelsessted, når der skal ske et skift. Kommunerne beskriver, at der mangler både plejefamilier og institutioner at vælge i mellem, hvilket gør matchningsprocessen svær.

Der bliver tegnet et generelt billede af, at der mangler alle typer anbringelsessteder, hvilket gør, at kommunerne ofte oplever at stå i en situation, hvor der reelt ikke er nogen ledige pladser. Eller alternativt, at der kun er én enkelt valgmulighed, når der skal findes et nyt anbringelsessted.

Barnets alder og behov er afgørende for matchningsprocessen

Der er typer af anbringelsessteder, som er sværere end andre at finde. Dette drejer sig særligt om de mere specialiserede tilbud, både hvad angår plejefamilier og institutioner. Kommunerne beskriver, at det generelt er svært at finde anbringelsessteder til meget behandlingskrævende

børn som for eksempel børn med borderline. Vejle Kommune beskriver også, at de oplever mangel på forstærkede plejefamilier, mens nogle af kommunerne oplever, at der særligt er mangel på steder til unge, der er kriminalitetstruede eller har et misbrug. Herning Kommune beskriver, hvordan der særligt mangler specialiserede plejefamilier:

Citat: "Der er simpelthen for få plejefamilier. Det er simpelthen lige før, at vores familieplejekonsulenter de får hjertebanken, når der er snak om, at et barn skal skifte til noget højtspecialiseret. [...] Så det er et praktisk problem, at der er for få plejefamilier."
(Herning Kommune)

At der mangler specialiserede plejefamilier kan også ses i lyset af beskrivelserne i de foregående afsnit om anbringelsesstedernes manglende kompetencer. Der beskriver kommunerne, at der er for mange plejefamilier uden den nødvendige faglige ballast i forhold til andelen af anbragte børn og unge, der har behov for særlig støtte.

Desuden beskriver to kommuner, at det generelt set er nemmere at finde et anbringelsessted til de yngre børn, end til de ældre børn og de unge. Dette skyldes dels, at der er flere plejefamilier, der ønsker yngre børn, dels at man også ønsker at matche plejeforældrenes alder med barnets alder. Det giver for eksempel ikke mening at anbringe en to-årig hos en ældre plejefamilie, der går på pension inden barnets potentielle anbringelsesperiode er ovre.

Geografisk nærhed spiller en stor rolle ved matchning men er ikke altid mulig

I matchningsprocessen lægger kommunerne også vægt på den geografiske placering af anbringelsesstedet. Kommunerne beskriver, at de ideelt set ønsker et anbringelsessted, der er geografisk tæt på kommunen og den biologiske familie. Hvis anbringelsesstedet er tæt på den biologiske familie, gør det samvær lettere, og det er derfor naturligt lettere for de biologiske forældre at være en del af barnets liv. Hvidovre Kommune beskriver blandt andet, at de har en strategi om, at de ønsker at anbringe inden for kommunen, og ikke anvender anbringelsessteder uden for Sjælland, Falster og Lolland.

I interviewene bliver det dog tydeligt, at det langt fra altid kan lade sig gøre at finde et anbringelsessted, der er geografisk tæt på, grundet manglen på anbringelsessteder.

Mariagerfjord Kommune påpeger, at det er mere ressourcekrævende for rådgiverne, når anbringelsesstedet ligger geografisk langt væk, både i matchningsprocessen, hvor rådgiver gerne vil besøge stedet, og når der skal følges op på barnet efter skiftet. Dette skal også ses i lyset af det tidspres, kommunerne beskriver, eksempelvis når der kommer en uforudset ændring af anbringelsessted, hvor det er yderligere tidskrævende for rådgiver at skulle ud og besøge et anbringelsessted, der ligger langt væk.

Konsekvenser ved matchningsproblemer

Når der både er et tidspres og mangler egnede anbringelsessteder, kan det have konsekvenser for, hvor skånsomt skiftet bliver. En af konsekvenserne er, at det i nogle tilfælde ikke er muligt at finde et egnet anbringelsessted med en ledig plads, inden for den periode skiftet finder sted. I nogle tilfælde kan dette betyde, at barnet kommer til at bo på et midlertidigt anbringelsessted eller i et sommerhus, indtil der er plads på et egnet anbringelsessted. Alternativt kan barnet også bo et sted med overbelægning i nogle måneder, indtil der er blevet plads. Vejle Kommune beskriver også, at de har været nødt til at lave en hjemgivelse med Citat: "kæmpe setup i hjemmet", fordi de ikke kunne finde et nyt anbringelsessted og ikke

kunne retfærdiggøre flere skift for barnet eller den unge. Kommunerne står derfor i en konkret afvejning af, hvorvidt endnu et (midlertidigt) skift er at foretrække, fordi det skaber rum for, at det næste anbringelsessted passer barnet bedre, og der derfor på sigt er lavere risiko for, at der sker endnu et skift. Mariagerfjord Kommune fortæller, at midlertidige løsninger desværre også kan blive nødvendige i sager, hvor der er mindre end 30 dage til at finde et nyt anbringelsessted, fordi der er tale om en akut ændring, eller en anbringelse der er brudt sammen:

Citat: "De der forløb hvor vi skal fjerne dem inden for otte dage. Det er umuligt at nå at inddrage på nogen som helst planer. Og så bliver det også en lappeløsning – et midlertidigt tilbud, indtil vi finder et fast tilbud." (Mariagerfjord Kommune)

Rådgiverne beskriver, hvordan de skal inddrage barnet eller den unge på en særlig måde i valget af det nye anbringelsessted, når der reelt set ikke er flere anbringelsessteder at vælge i mellem. En rådgiver fra Vejle udtrykker denne problematik:

Citat: "Jeg har også nogle unge, hvor jeg ikke har fire pladser at vælge i mellem. 'Det er dem her der vil tage dig'-agtigt. Det siger jeg ikke til de unge, men det er sådan det er. Der skal man også passe på, hvor meget man lægger op til, at det er valgfrit hvad man har lyst til." (Vejle Kommune)

Rådgiveren lægger altså vægt på, at man i inddragelsen ikke bør få et barn til at tro, at de har meget at sige i forhold til selve valget, når der reelt set er få eller ingen valgmuligheder.

Mangel på anbringelsessteder kan gøre tidlig inddragelse u hensigtsmæssig

Foruden problemet med valgmulighederne oplever to kommuner også, at manglen på anbringelsessteder til tider forlænger selve skiftet, hvorfor barnet eller den unge derfor i en lang periode kan befinde sig i en anbringelse, som de godt ved slutter, men uden at vide hvor de skal hen. Hvidovre Kommune fremhæver i den forbindelse, hvordan intentionen om tidlig inddragelse i sagen kan være u hensigtsmæssig, når kommunen står i en virkelighed med mangel på anbringelsessteder, og det derfor tager lang tid at finde det rigtige:

Citat: "Men jeg synes, at den er interessant i forhold til hvornår de skal inddrages i skift af anbringelsessted, fordi der godt kan gå lang tid, før vi finder det rigtige anbringelsessted. Så der er også noget i, at hvornår er det til barnets bedste, at man begynder at inddrage? Og selvfølgelig er det efter alder og modenhed, men der er også noget med, at hvis man får beskeden om, at man skal flytte, og der så går et halvt år før man har fundet den rigtige plads - hvis bedste er det? Er det børnene, eller er det fordi, at der bare lige skal være nogle regler i lovgivningen, som vi lige skal sætte check ved. Jeg tænker lovgivningen har den bedste intention, virkeligheden er bare noget andet, i forhold til hvis vi kunne have de der anbringelsessteder sådan her [knips], men det kan vi bare ikke." (Hvidovre Kommune)

Kommunerne beskriver altså en virkelighed, hvor manglen på passende anbringelsessteder skaber et u hensigtsmæssige forudsætninger for inddragelsen af børnene eller de unge, som gør, at de i praksis oplever at balancere med en svær hensynstagen til både lovmæssige krav og socialfaglige hensyn.

Et dilemma mellem skoleskift, det nye lokalmiljø og det gode anbringelsessted

Som vi har beskrevet tidligere, er flere kommuner nødt til at vælge anbringelsessteder, der ligger geografisk langt væk fra kommunen. Dette gør, at skoleskift, eller skift af dagtilbud, ofte bliver nødvendigt i forbindelse med skift af anbringelsessted, hvilket både Hvidovre og Vejle Kommune fremhæver. Hvidovre Kommune fortæller, at mange børn, der er anbragt, har behov for særlige skoletilbud, hvorfor der også skal tages højde for det i forhold til at finde et nyt anbringelsessted:

Citat: "Mange af de her børn har nogle vanskeligheder, som gør at det er specialtilbud de skal ud i, og det lokale PPR, uanset hvilken kommune det er i, skal jo finde noget der matcher. Der er også begrænsede pladser på de her specialsteder og nogle gange bliver det måske ikke det optimale, men så bliver det 'arh, det passer nogenlunde her'-agtigt. Og så kan der ske et skift igen, fordi skoleskiftet - selvom opholdsstedet eller det nye anbringelsessted blev det samme, kan der ske et nyt skoleskift - så det er ikke kun anbringelsesstedskift der er i spil, det er også de her skoleskift, fordi det er svært at finde de rette tilbud til de her børn." (Hvidovre Kommune)

Hvidovre Kommune beskriver altså, at der også kan være problemer med matchning i forhold til at finde det rette skoletilbud. Derudover, at barnet eller den unge ofte ikke blot vil opleve skift af anbringelsessted, men også af skoletilbud. Selvom skoleskiftet ikke er et skift af anbringelsessted, er det altså endnu et skift i barnets liv.

To kommuner beskriver at stå i en situation, hvor de bliver nødt til at vælge mellem det gode anbringelsessted og det gode skoletilbud:

Citat: "Jeg kom til at tænke på en sag, hvor jeg faktisk synes, at vi stod lidt og skulle vælge mellem, om det var skolen vi skulle gå på kompromis med eller anbringelsesstedet. Det var et sted langt væk, hvor der ikke var det skoletilbud, som det anbragte barn havde behov for." (Hvidovre Kommune)

I ovenstående citat beskrives det altså, at der kan opstå et dilemma mellem det gode skoletilbud og det gode anbringelsessted ved skift af anbringelsessted. En rådgiver fra Hvidovre Kommune supplerer:

Citat: "Rent juridisk mener jeg, at der står et eller andet om, at man skal have fundet et skoletilbud før, man kan lave en anbringelse. Og det er jo i ufatteligt få tilfælde, at det sker, fordi vi er jo nødt til, nogle gange af en eller anden årsag, at flytte det her barn fra ét anbringelsessted til et andet, og så er det ikke nødvendigvis, at skolen er klar, og det er jo ikke optimalt." (Hvidovre Kommune)

Rådgiveren beskriver altså, at det kan være svært at finde et skoletilbud, inden barnet flytter til det nye anbringelsessted. Kommunen fortæller dog, at der altid vil være en proces i gang med PPR i den nye kommune. Mariagerfjord Kommune beskriver også, at de som led i den allerførste opfølgning, sørger for at følge op på skoledelen også:

Citat: "Og også have kontakten til supervisor. Særligt hvis det er plejefamilie. For at sikre at der er supervisor på, og der er styr på det. Er der nu blevet skrevet op til skole og alle de der ting." (Mariagerfjord Kommune)

Den supervisor, der henvises til i citatet, er en lærings-supervisor, som de benytter sig af i

Mariagerfjord Kommune, for at sikre lærings- og skoledelen i en anbringelsesproces, samt for at understøtte plejeforældre i barnets skolegang. Det fremgår også af citatet, at Mariagerfjord Kommune, i trit med Hvidovre Kommunes udsagn, beskriver et sagsforløb, hvor der først efter skiftet kommer styr på skoletilbuddet.

I de situationer, hvor kommunerne oplever at stå overfor at skulle vælge mellem det gode skoletilbud - eller skift af skoletilbud - og det gode anbringelsessted, får vi beskrevet af to kommuner, at det ofte vil være anbringelsesstedet, der prioriteres højest. Dette beskriver en rådgiver fra Hvidovre Kommune:

Citat: "Ved anbringelser bliver vi ofte mødt af: 'Han har det så godt i skolen, så prøv at find noget her i Hvidovre'. Så kan det godt være at skolen er det, der fungerer for vedkommende lige nu, men det er ikke nødvendigvis det, man skal holde fast i for enhver pris, og så gå på kompromis med det match hvor man skal være i længere tid. Og det gælder selvfølgelig også for skift i anbringelsessted, at det er matchet til det sted, man skal bo, der er måske mere vigtigt end skoletilbuddet." (Hvidovre Kommune)

Rådgiveren fra Hvidovre Kommune beskriver altså, at der er en tendens til, at det i disse situationer er det socialfaglige match med anbringelsesstedet, der vægtes højest. Det er dermed anbringelsesstedet, der bliver afgørende for, hvor barnet flytter hen.

Et andet perspektiv i forhold til skoleskift og skift af anbringelsessted er vægtningen af barnets nye lokalmiljø over for det sted, de kommer fra og hvor barnets biologiske familie bor, hvilket Vejle Kommune beskriver:

Citat: "Og så kan man sige, at hvis barnet bliver anbragt i Vejle, kan barnet så ikke bare blive ved med at gå i skole i Jelling? Men der er også noget rent lokalt. Vi vil også gerne have, at det her barn bliver ved denne her plejefamilie, så der skal også opleves noget lokalt. Hvis barnet kører til Jelling eller måske til Give og så går i skole der, så sker der noget i nærområdet i forhold til de relationer, vi gerne vil opbygge der. Der er det som regel bedst at flytte skole, for så har vi noget lokalt og nogle legeaftaler i det lokale. Det er her, du er nu." (Vejle Kommune)

I citatet med Vejle Kommune, bliver det tydeligt, at vægtningen af barnets etablering i nyt lokalmiljø i nogle tilfælde vægtes højere end at undgå et skoleskift. Hvidovre Kommune beskriver i den sammenhæng, at det er deres oplevelse, at det særligt afhænger af barnets alder, om barnet føler sig knyttet til lokalmiljøet i det nye anbringelsessted. Det er kommunens erfaring, at jo ældre barnet er, des større tilbøjelighed er der til at vedkommende flytter tilbage til sit "gamle miljø", når anbringelsen ophører, fordi de unge i højere grad har opbygget et netværk der. Men hvis barnet er velanbragt og anbringes tidligt, er der større sandsynlighed for, at de bliver i det nye lokalmiljø, efter anbringelsen ophører.

Kommunernes erfaringer med det skånsomme skift

I dette kapitel beskriver vi kommunernes erfaringer med hvilke forudsætninger og konkrete tiltag, der kan gøre et skift af anbringelsessted mere skånsomt.

DELKONKLUSIONER

- Overordnet set lægger kommunerne vægt på, at det ikke er muligt at fastsætte en ensartet praksis for skånsomme skift, da det altid vil være afhængigt af det enkelte barns behov og de specifikke omstændigheder.
- Det er vigtigt, at der er tid til at foretage en grundig planlægning af skiftet, herunder ved at inddrage barnets netværk. Kommunerne oplever, at enighed i barnets netværk kan bidrage til mere skånsomhed i skiftet.
- Det er ofte gavnligt, hvis der er tid til en glidende overgang mellem det gamle og det nye anbringelsessted. Kommunerne fortæller, at det er en konkret vurdering i den enkelte sag, om en lang eller kort indkøringsperiode er bedst for barnet.
- Kommunerne lægger vægt på at foretage en tæt opfølgning dagene og ugerne efter skiftet. Kommunerne oplever, at det er vigtigt, at rådgiveren er synlig, da det skaber tryghed for både barnet og det nye anbringelsessted.
- Kommunerne beskriver, at der er stor forskel på, hvordan og hvornår man bør inddrage børn afhængig af deres alder. Kommunerne lægger desuden vægt på, at alder og modenhed ikke nødvendigvis følges ad. Hvornår det er mest hensigtsmæssigt at inddrage barnet, vurderes ofte i samarbejde med barnets netværk.
- Kommunerne lægger vægt på at undgå, at barnet befinder sig i et vakuum mellem to anbringelsessteder. Kommunerne mener, at det kan skabe en følelse af usikkerhed for barnet at få at vide, det skal flytte for tidligt processen, hvor detaljerne om flytningen ikke er på plads endnu. Kommunerne fortæller derfor, at sen inddragelse af barnet i mange tilfælde er det mest skånsomme. Af samme årsag placeres partshøring af barnet eller den unge, der er fyldt 12 år, ofte sent i forløbet.
- For at undgå at barnet befinder sig i et vakuum mellem to anbringelser, fortæller de, at barnets perspektiv kan belyses ved en børnesamtale, uden at barnet er bekendt med, at det skal flytte.
- Kommunerne lægger vægt på, at det er vigtigt, at barnet inddrages i, hvordan selve flytningen og effektueringen af skiftet foregår.
- Kommunerne beskriver, at det er vigtigt at skabe genkendelighed for barnet eller den unge under og efter skiftet. De har i den forbindelse gode erfaringer med at tidligere anbringelsessted overleverer viden om barnets rutiner og vaner. Derudover er det godt for barnet, at faste datolagte aftaler om eksempelvis samvær fastholdes efter skiftet.
- Kommunerne beskriver, at det er vigtigt, at barnet har nogle gennemgående voksenrelationer i anbringelsen. Kommunerne fremhæver, at disse relationer eksempelvis kan være biologiske forældre, en kontaktperson, en fast rådgiver eller tidligere anbringelsessted. Kommunerne oplever desuden, at det kan være gavnligt at opretholde kontakten til det tidligere anbringelsessted som led i en overgang ved et skift. En længerevarende relation mellem barnet og det tidligere anbringelsessted vil afhænge af det enkelte anbringelsessted og det enkelte barns behov.

- Kommunerne fortæller, at tilrettelæggelsen af det skånsomme skift kræver tid, ressourcer og fleksibilitet i rådgivernes arbejde.

DER ER IKKE ÉN LØSNING, DER FUNGERER FOR ALLE BØRN OG UNGE

Kommunerne fremhæver, at skånsomhed i skift af anbringelsessted altid vil afhænge af det specifikke barn og de specifikke omstændigheder ved skiftet. Kommunerne fortæller, at det derfor aldrig vil være muligt at opstille en fast praksis eller drejebog for det gode skift. Gode erfaringer fra tidligere skift kan inspirere og vejlede, men de kan aldrig overføres én til én:

Citat: "Det er jo de her planer, altså de skal jo være individuelle i forhold til, hvem er det egentligt vi sidder med, fordi de er så forskellige, de børn og de unge vi har med at gøre. Vi kan godt tage nogle gode erfaringer, hvor det lykkes rigtig godt og sige: 'lad os se, om vi ikke kan bruge det', men det må bare aldrig blive sådan, at vi tænker, at det er sådan her vi gør." (Herning Kommune)

Som Herning Kommune påpeger, findes der ikke en universel opskrift, der kan sikre det skånsomme skift i alle tilfælde. Det er derfor vigtigt, at der ved hvert skift indgår overvejelser i forhold til den specifikke situation, barnet befinder sig i. Kommunerne taler derfor i højere grad om, hvilke forudsætninger og overvejelser der med fordel kan være til stede ved et skift af anbringelsessted, end bestemte initiativer, som altid vil kunne tages i brug.

GOD TID I SKIFTET

Kommunerne fremhæver, hvordan det at have god tid til et skift af anbringelsessted er en essentiel forudsætning for det skånsomme skift. Hos kommunerne ser vi grundlæggende to forskellige anskuelser af, hvordan tid spiller ind. For det første påpeger kommunerne vigtigheden af at have tid til at kunne planlægge skiftet. For det andet peger kommunerne på, at det er vigtigt at have tid til en gode overgang mellem de to anbringelsessteder.

Tid til den gode planlægning for fagpersoner og forældre

Kommunerne fremhæver, at det er centralt for et skånsomt skift af anbringelsessted, at der er tid til at inddrage barnets netværk.

I forbindelse med planlægningen af skiftet bliver både barnets private netværk, og det professionelle netværk rundt om barnet en vigtig ressource. Kommunerne beskriver, at ved at inddrage personer rundt om barnet, kan de belyse barnets behov. Eksempler på personer, det kan være relevant at inddrage som en del af denne proces, er repræsentanter fra skolen, tidligere anbringelsessted, barnets biologiske forældre og andet netværk. Mariagerfjord Kommune beskriver det på følgende måde:

Citat: "Jeg tænker det handler meget om et fleksibelt system hvor der er samarbejde hele vejen rundt, både med plejefamilie, og biologisk familie og hvor barnet oplever, at vi alle er rundt om bordet om det samme." (Mariagerfjord Kommune)

Kommunerne beskriver, at netværket kan kende barnet bedre, end rådgiveren nødvendigvis gør. De fortæller, at det tætte samarbejde med hele netværket derfor giver bedre mulighed for

at gribe inddragelsen af barnet rigtigt an, fordi de i fællesskab giver input til, hvem der skal fortælle barnet det, og hvordan skiftet bliver gjort på den bedst mulige måde.

Det er oftest rådgiver, der sidder for bordenden og har den koordinerende rolle i arbejdet med at udvikle en detaljeret plan i samspil med barnets netværk. Vejle Kommune beskriver, hvordan rådgiveren agerer Citat: *"blæksprutte"*, der koordinerer og laver aftaler med alle parter omkring barnet eller den unge, for eksempel skole, tidligere anbringelsessted og forældre, så skiftet forløber så gnidningsfrit som muligt. Det er nemlig vigtigt, at den plan, der bliver lavet, skal samstemme i forhold til hvornår de forskellige parter skal handle i forhold til skiftet.

Grundig planlægning er en forudsætning for det skånsomme skift

Kommunerne lægger også vægt på, at en præmis for det skånsomme skift er, at der udarbejdes en udførlig og gennemtænkt plan for skiftet. Som eksempel kunne planen beskrive:

- hvornår skiftet skal finde sted
- hvem der skal deltage på flyttedagen
- hvordan og hvornår barnet skal inddrages
- hvilke møder der skal afholdes med det nye anbringelsessted
- hvordan de første uger skal forløbe på det nye anbringelsessted
- samværsaftaler efter skiftet.

Den gode plan laves i samarbejde med netværket, og er en del af den forberedelse, der kan skabe et mere skånsomt skift. Da Mariagerfjord bliver spurgt om, hvad der gør et skift skånsomt, svarer de *"forberedelse og inddragelse"* og tilføjer så: Citat: *"egentlig handler det rigtig meget om tid"*. Det bliver altså tydeligt, at kommunerne lægger vægt på at kunne forberede skiftet ordenligt ved at inddrage barnets netværk, og at dette er tidskrævende.

Vejle Kommune beskriver, hvordan man med fordel kan holde et netværksmøde, hvor der fastlægges specifikke datoer og en tidshorison for skiftet. Efter mødet tilrettelægger rådgiveren en plan, som hun derefter sender ud til dem, der var med til mødet, som så får lov at komme med input.

Enighed i barnets netværk kan gøre skiftet lettere for barnet eller den unge

Kommunerne beskriver, at en fordel ved den velforberedte plan er, at man hurtigt kan svare på de spørgsmål, der naturligt opstår for barnet, når barnet bliver inddraget i beslutningen om ændring af anbringelsessted – for eksempel hvor barnet skal gå i skole, hvem der hjælper med flytningen, eller hvornår de skal se deres forældre.

Det er desuden kommunernes oplevelse, at barnet har lettere ved at falde til det nye sted, når netværket samarbejder med hinanden:

Citat: "De mest skånsomme skift er jo altid der, hvor vi er mest enige om, at det her skal ske. Så arbejder alle i samme retning." (Vejle Kommune)

Det kan for eksempel være, når det gamle og nye anbringelsessted samarbejder ved, at de gamle plejeforældre tager med barnet ud på det nye anbringelsessted. To kommuner fortæller i den forbindelse, at inddragelsen af de biologiske forældre er særligt vigtig. Forældrene spiller

ofte en stor rolle i barnets liv, og de kan på den baggrund både gøre skiftet mere skånsomt og mere problematisk. Kommunerne fortæller derfor, at det er vigtigt at få forældrene med om bord: Citat: *"Så de bliver en medspiller og ikke en modspiller"*.

Det handler derfor om at få forældrene inddraget i skiftet på en god måde. Det kan for eksempel være i forhold til selve skiftet, hvor forældrene i nogle tilfælde kan være dem, der fortæller barnet, at det skal flytte:

Citat: "Og der var mor med i børnesamtalen, og jeg havde fundet nogle billeder sammen med mor ude fra plejefamilien, og hun klarede det næsten selv, fordi hun var så god i det. Hun ville selv fortælle om plejefamilien, og hun viste billeder. De havde hunde og sådan noget, og hun kunne sidde og fortælle, 'det hedder den og...' Så det blev en samtale mellem mor og barn, hvor de kun lige skulle have lidt støtte, og hvor jeg kun ligesom var der for det formelle, så jeg vidste, hvad der blev sagt." (Vejle Kommune)

I andre tilfælde vurderer netværket måske netop, at det er bedst, at det er rådgiver, der siger det.

Når forældresamarbejdet er godt, fortæller kommunerne, at forældrene kan give emotionel støtte og opbakning i forbindelse med barnets tanker om skiftet:

Citat: "Når barnet så ringer eller snakker med forældrene og er ked af det og er træls, at de så formår at anerkende og rumme det, men også formår at sige, hvad giver det af muligheder, hvordan kan det pege fremad i forhold til, hvor du er nu? Og jeg ved, at du var glad for at være der, men jeg har været nede at besøge den nye plejefamilie, og du skal bare vente og se, det bliver bare derud af." (Herning Kommune)

På den måde kan forældrene altså bidrage til, at skiftet bliver skånsomt, ved at støtte barnet undervejs i processen. Kommunen fortæller i forbindelse med ovenstående, at samarbejdet om at lave en fælles plan for skiftet, netop hjælper forældrene og forbereder dem på håndteringen af barnet i forbindelse med flytningen.

Tid til den gode overgang og indkøring for barnet eller den unge

Kommunerne fortæller også, at tid også er vigtigt i forhold til at lave den gode overgang og en god *'indkøring'* for barnet:

Citat: "Tid, det er alfa og omega. Altså tid til at lave en god overgang og en god indkøringsperiode og tid til at lave en god udslusning, og tid til at lære de nye at kende. Det er en kæmpe udfordring, men helt sikkert noget der kan gøre det mere skånsomt." (Hvidovre Kommune)

I Vejle Kommune har man erfaring med, at rådgiver i dialog med ledelsen kan vælge at have dobbeltbetaling ved et skift, hvilket betyder, at kommunen både betaler for en plads på det gamle og det nye anbringelsessted i en afgrænset periode. På den måde understøtter både det nye og det gamle anbringelsessted en mere glidende overgang.

Flere kommuner fortæller også, at nogle af de tidligere anbringelsessteder uden betaling vælger at understøtte den glidende overgang og bibeholde relationen, efter at opgaven er

overdraget, på grund af deres tilknytning til barnet og faglig bevidsthed. Dette afhænger dog meget af tilgangen fra det enkelte anbringelsessted.

Tæt opfølgning i dagene efter skiftet skaber tryghed

Der er alene krav om opfølgning hver 6. måned, men samtlige af de interviewede kommuner har alle tættere opfølgning efter et skift af anbringelsessted, for netop at understøtte indkøringsperioden. Mariagerfjord Kommune beskriver for eksempel, at de typisk har været ude og se til barnet inden for den første uge efter skiftet. Det gør de, fordi et skift af anbringelsessted er en stor ændring i barnets eller den unges liv, og kommunerne fortæller, at det derfor er vigtigt at være tæt på i dagene eller ugerne efter skiftet. Det er ikke nødvendigvis fordi, der er behov for, at de er der, men Mariagerfjord Kommune fremhæver, hvordan synligheden er vigtig – så både anbringelsessted og den unge ved, at rådgiveren er der, hvis der skulle være brug for det.

LOVBOKS: SERVICELOVEN § 70

Kommunen skal senest 3 måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over for barnet eller den unge bl.a. vurdere, om indsatsen skal ændres, og om handleplanen, jf. § 140 skal revideres.

Kommunen skal herefter med højst 6 måneders mellemrum foretage en sådan vurdering.

(Da der ved skift af anbringelsessted efter servicelovens § 69 ikke er tale om iværksættelse af en ny foranstaltning, er der alene krav om, at kommunen skal fortsætte kadencen på 6 måneder for vurderingen efter § 70.) Lovboks slut.

Det er forskelligt, om en lang eller kort 'indkøringsperiode' er mest hensigtsmæssig

Selvom indkøringen fremhæves som essentiel for det gode skift, er det forskelligt fra barn til barn, om en kort eller lang indkøringsperiode er mest hensigtsmæssig.

Citat: "Mht. indkøringsperiode er det lidt forskelligt fra ung til ung. Ved nogle så skal det gå rimeligt stærkt, hvis de ved, at der er skal ske et skifte, men der er også nogle, der har brug for, at få oparbejdet en relation og møde det her sted, de skal hen. [...] om den så skal være lang eller kort. Det er lidt forskelligt." (Hvidovre Kommune)

Hvordan man laver den bedste overgang, er altså en vurdering, kommunerne gør sig i dialog med barnet, netværk og anbringelsesstederne. Mariagerfjord Kommune beskriver dog, at det ofte ikke er muligt at lave en decideret indkøringsperiode, fordi skiftet sker under tidspres:

Citat: "Det ville jo være helt ideelt hvis man nærmest lavede sådan en indkøring, ligesom når man starter i børnehaven, men det er desværre ikke muligt. Også fordi, det tager også tid at finde et sted og vi har kun en måned." (Mariagerfjord Kommune)

Hyppig opfølgning og god kommunikation giver mulighed for at opdage behovet for et eventuelt skift tidligere

I Hvidovre og Herning Kommune arbejder de struktureret med hyppigere opfølgning på deres anbringelsessager end kravet om hver sjette måned, som servicelovens § 70 ellers foreskriver. De to kommuner fortæller, hvordan det både er en fordel for samarbejdet med anbringelsesstederne og samtidig gør, at potentielle konflikter imødekommes inden Citat: "der efter et halvt år pludseligt bliver smidt en bombe". Dette giver kommunerne mulighed for at

sætte ind med støttende foranstaltninger eller påbegynde forberedelsen af et skift, inden der er sket et reelt sammenbrud i anbringelsen. Begge kommuner fortæller, at sidstnævnte er med til at sikre mere tid til planlægning og overlevering, hvilket beskrives som en forudsætning for et skånsomt skift.

INDDRAGELSE AF BARNET ELLER DEN UNGE

Der er stor forskel på inddragelsen af yngre børn og teenagere

Det er kommunernes erfaring, at den gode børneinddragelse - ligesom den generelle tilrettelæggelse af forløbet - afhænger af det enkelte barn. Og det er deres oplevelse, at der er stor forskel på, hvordan barnet skal inddrages, alt efter om der er tale om yngre børn eller unge:

Citat: "Det har meget med alderen at gøre. Hvad kan de, og hvad kan de overskue? [...] Hvad har de af rettigheder? Alle de der ting der er omkring, for vi kommer ikke til at lykkes med skiftet, hvis vi kommer til at lave en fastlåst plan med a, b, og c. Så taber vi simpelthen børnene i processen." (Herning Kommune)

Det er kommunens pointe, at inddragelsen skal tilrettelægges, så den passer til barnet eller den unge, for at skiftet bliver så skånsomt som muligt.

Alder er ikke det samme som modenhed

Kommunerne lægger vægt på, at modenhed ikke nødvendigvis hænger sammen med alder, hvorfor man må tage begge dele i betragtning ved et skift af anbringelsessted. Kommunerne bemærker, at der i nogle tilfælde er tale om børn eller unge, der har oplevet svigt i barndommen, eller af andre årsager ikke er modnet alderssvarende, hvilket Mariagerfjord Kommune beskriver:

Citat: "Det kommer også an på funktionsniveauet. Fordi en på tretten kan man også tænke, altså - som måske har en meget lav IQ og er meget dårligt fungerende, så vælger man måske at inddrage barnet lidt senere, når vi er tættere på at have et reelt sted at præsentere for barnet, eller et reelt sted vi kan tage ud og besøge. [...] Så det er en individuel vurdering hver eneste gang. Det handler om at mærke på barnet." (Mariagerfjord Kommune)

Kommunerne fortæller altså, at variationen i børnenes modenhedsniveau gør, at det altid vil være en konkret vurdering, hvordan det er mest hensigtsmæssigt at inddrage barnet eller den unge.

Tidspunktet for inddragelse er forskelligt fra barn til barn

Alle fire kommuner fortæller, at der er forskel på *hvornår*, de oplever, at det er mest hensigtsmæssigt at inddrage barnet eller den unge. De pointerer, at nogle af de mere modne børn eller unge vil have gavn af at besøge potentielle anbringelsessteder, mens særligt yngre børn, eller unge med særlige udfordringer, ofte vil have bedre af at vente til flere ting er på plads, før de bliver bekendt med, at de skal flytte. Mariagerfjord Kommune beskriver disse overvejelser således:

Citat: "Altså i en sag, der ventede vi til det hele var besluttet. Indtil de voksne havde besluttet, at barnet ikke skulle bo der. Det var en fælles beslutning. Og så en anden sag

hvor... hun har påtaget sig voksenansvar, siden hun var et år, der var hun MEGET involveret i sin sag. Og var med ude at kigge på opholdssteder. Så det er en meget individuel vurdering. Det hele er jo inddragelse, det er bare på forskellige niveauer. F.eks. med den anden sag rådgiver nævnte, der venter man til, at han har noget reelt, han kan forholde sig til, fordi det faktisk vil gøre mere skade på ham, at han bliver inddraget i processen, når det hele er meget ukonkret. Det vil han slet ikke kunne være i.” (Mariagerfjord Kommune)

På samme måde fortæller Hvidovre Kommune, at de oplever, at nogle børn har brug for et *clean cut*, fordi de ikke har godt af at være i en flytteproces for længe, mens en rådgiver fra Vejle Kommune beskriver, hvordan afvejningen af inddragelse og skånsomhed er et dilemma for kommunen.

Kommunerne lægger derfor vægt på, at barnet eller den unge ikke befinder sig i et vakuum, hvor de delvist er på vej ud af døren i deres anbringelse, uden at vide hvor de skal hen, og hvordan skiftet kommer til at foregå. Kommunerne vurderer derfor til tider, at sen inddragelse er det mest skånsomme for barnet.

Vejle Kommune fremhæver også, at der er mange forhold, der skal være på plads, før et skift kan effektueres, og det derfor kan være problematisk at inddrage barnet for tidligt:

Citat: “Det er også derfor man skal passe på med, hvor tidligt man inddrager dem, fordi du kan komme til at se ud som om, ‘jeg var blevet stillet det her i udsigt, og nu siger du, at det ikke kan blive til noget alligevel’ eller hvis man tager dem med ud på første matchbesøg og finder ud af, at det ikke dur med samvær, og hvis du så har haft en 15 årig med som har tænkt, ‘det skal bare være dem’. Så der er super mange hensyn at tage der.” (Vejle Kommune)

Vejle Kommune beskriver altså, hvordan de oplever, at for tidlig inddragelse kan medføre endnu et brud i anbringelsesforløbet for barnet, hvis aftaler om for eksempel løn eller samvær viser sig ikke at kunne lade sig gøre. Vejle Kommune påpeger dog omvendt også vigtigheden af at inddrage unge i valg af anbringelsessted, da manglende samtykke eller utilfredshed med anbringelsesstedet kan medføre større sandsynlighed for rømning – særligt for den ældre målgruppe:

Citat: “Mine unge [15-23-årige] er med og også med på matchbesøg. Sommetider har jeg nogen, hvor jeg tænker, ‘skidegod plejefamilie og familieplejekonsulent’, men så har jeg den unge med ude at besøge dem, hvor han/hun bagefter siger, ‘nej tak, det skal jeg ikke’. Og så skal vi selvfølgelig gå ind i, om han/hun bare siger nej tak for at sige nej tak. Men nogle gange er vi nødt til at stole på, at det reelt set er deres mavefornemmelse. Det er jo dem, der skal bo der. Jeg arbejder med de store, og jeg ved, at man ikke kommer ret langt med at tvinge dem til noget som helst. Så rømmer de bare fra deres opholdssted.” (Vejle Kommune)

I citatet fremgår det altså, hvordan det ofte vil være mest hensigtsmæssigt at inddrage, særligt den ældre målgruppe, tidligere i processen. Det er dog på grund af mangel på anbringelsessteder ikke altid, at der reelt set er tale om et valg, hvorfor kommunen fortæller, at der i et sådant tilfælde kræves et særligt ordvalg og motivationsarbejde i forbindelse med inddragelsen. Herning Kommune fortæller også, hvordan netværket og rådgiver i nogle sager

mødes og minutiøst diskuterer forskellige scenarier for, hvordan barnet eller den unge vil reagere på beskeden om, at han eller hun skal flytte, og hvad der i så fald skal siges og gøres.

Barnets perspektiv kan belyses ved en børnesamtale, uden at spørge barnet direkte

I sager, hvor kommunerne vurderer, at sen inddragelse er mest skånsomt, fortæller kommunerne, at de belyser barnets perspektiv ved at inddrage fagpersoner, forældre og andre omkring barnet eller den unge. Desuden fremhæver to kommuner, hvordan man gennem børnesamtalen kan få indblik i barnets ønsker og behov, uden direkte at gøre barnet eller den unge bekendt med, at vedkommende skal flytte. Herning Kommune beskriver, at barnets holdninger eksempelvis kan komme til udtryk ved at have ekstra samtaler op til et skift for at høre, hvordan barnet har det i plejefamilien og hvordan barnets relation til plejeforældrene er. Vejle Kommune beskriver ligeledes at have denne tilgang:

“Der hvor vi kan tage dem med lidt tidligere... Vi har jo børnesamtaler med dem inden, og når vi ved, at der skal ske et skift, så kan jeg godt finde på at høre, hvad det er, der er rart ved denne her plejefamilie og hvad er måske ikke så rart. Så man ligesom får hørt dem og kan tænke sig til, hvilket match der så ville være godt i forhold til den nye plejefamilie. Jeg havde for eksempel en, der rigtig gerne ville have en hund, og det var der så i den nye plejefamilie, og det gjorde hende lykkelig.” (Vejle Kommune)

Pointen er, at barnets ønsker kommer til udtryk, uden at barnet føler sig usikker på fremtiden, mens kommunen arbejder på at finde et nyt anbringelsessted, der kan varetage barnets behov.

LOVBOKS: BØRNESAMTALE – SERVICELOVENS § 48

Inden der træffes afgørelse efter bl.a. §§ 68 b og 69, skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge herom.

Samtalen kan undlades, i det omfang barnets modenhed eller sagens karakter i afgørende grad taler imod samtaleens gennemførelse. Kan samtalen ikke gennemføres, skal barnets holdning til den påtænkte afgørelse søges tilvejebragt, jf. servicelovens § 48, stk. 2. Lovboks slut.

Inddragelse af barnet eller den unge vægtes altid ved selve effektueringen af skift

Selvom barnet inddrages sent i forløbet, fortæller kommunerne, at det er centralt for det skånsomme skift, at barnet eller den unge tager del i selve tilrettelæggelsen af flytningen:

Citat: “Jeg synes inddragelsen sker, når barnet har fået det at vide, i forhold til at finde ud af, hvad behovet er nu. ‘Skal vi have to besøg eller er ét besøg nok i den nye plejefamilie?’. Hvordan reagerer barnet på det og hvad har barnet selv lyst til? Hvordan får vi snakket om, hvad der kunne være den bedste afsked i den nuværende skole? ‘Vi ved at du har afsked på fredag. Hvad har du lyst til? Skal det være flødeboller eller skal det være noget andet?’. ‘Har du lyst til at have din plejemor med eller?’. Processen i skiftet kan man inddrage barnet i, så vi gør det skånsomt.” (Vejle Kommune)

Vejle Kommune beskriver, hvordan barnet kommer til orde, når det handler om, hvem der deltager, hvordan skiftet konkret skal finde sted, og hvad barnet kunne ønske sig at blive mødt af på det nye anbringelsessted. Dette aspekt af inddragelse udpeges af alle kommuner som essentiel for et skånsomt skift – uanset barnets alder.

Partshøring af barnet, der er fyldt 12 år, placeres ofte sent i forløbet

Når et barn er fyldt 12 år, er der krav om, at kommunen skal indhente barnets samtykke til afgørelsen om ændring af anbringelsessted jf. servicelovens § 69 stk. 2. Der er altså større krav til inddragelse af barnet, efter det er fyldt 12 år. Nogle kommuner beskriver fortsat, at de vælger at inddrage barnet eller den unge sent i processen, da de vurderer det er til barnets bedste først at blive inddraget relativt sent. Mariagerfjord Kommune beskriver det således:

Citat: "Altså det er klart, at når lovgivningen siger, at vi skal inddrage nogen over 12 år, så bliver de det. Men så har vi også enkelte tilfælde, hvor vi laver en socialfaglig vurdering af, at vi venter med at inddrage. For at passe på børnene." (Mariagerfjord Kommune)

Vejle Kommune beskriver også, at de i nogle tilfælde vælger at lægge det formelle krav om partshøring og samtykke sent i sagsforløbet, så partshøringen finder sted efter en mere grundig forberedelse af selve skiftet:

Citat: "Når man gerne vil have en fast plan for, at 'du skal i denne her plejefamilie nu'... Det her med at få samtykket og den der partshøring... Det er stadig et rent formelt krav, at der er samtykke fra børn over 12 år. Men det er svært at finde ud af hvornår i processen, man sikrer det, hvis man gerne vil have forberedt skiftet" (Vejle Kommune)

Vejle Kommune beskriver altså, at de ønsker at have en konkret plan, de kan præsentere for barnet eller den unge, når de skal inddrage og partshøre.

LOVBOKS: SERVICELOVENS § 69, STK 2

Kommunens afgørelse om ændring af anbringelsessted kræver som udgangspunkt samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 12 år. Lovboks slut.

Inddragelse af den unge er essentielt for at få samtykke til skift af anbringelsessted

I nogle af skiftene uden samtykke er det ikke forældrene, men barnet eller den unge over 12 år, der ikke samtykker. Det ser vi også i sagseksemplet om ændringen af anbringelsessted uden samtykke i kapitel 2. I Vejle Kommune oplever de, at et manglende samtykke fra den unge ikke nødvendigvis knytter sig til beslutningen om skift af anbringelsessted:

Citat: "Og det er ofte mærkeligt, fordi i de sager har forældre ofte samtykket, men så har den unge ikke... Det handler ofte om noget helt andet. Det kan være frygten for det nye eller at man... Det er barnets måde at opponere mod systemet på. Der er det, apropos relation, meget vigtigt at tage sig meget god tid til de her snakke og hvad det handler om. Er der noget, der ikke har været tydeligt? Er det fordi, du er usikker på, hvem det er du skal skifte til? Men vi opnår i ni ud af 10 tilfælde samtykke fra dem." (Vejle Kommune)

Det er kommunens pointe, at medinddragelse af de unge er essentielt for at sikre et skånsomt skift. Desuden fremhæver kommunen, at man skal være opmærksom på, at det samtykke, man får fra de unge, rent faktisk er gældende, eksempelvis hvis den unge er påvirket i situationen:

Citat: "Man er også nødt til at være sikker på, at det samtykke man får, er reelt nok. Nogle gange sidder de herinde og er så skæve, at man kan stille spørgsmålstejn ved, om det er et reelt samtykke." (Vejle kommune)

Det er en gennemgående pointe fra Vejle Kommune, at en vellykket proces for indhentning af samtykke fra barnet eller den unge over 12 år kan være længerevarende, og at det kræver en motiverende og inddragende indsats af rådgiveren. Både Mariagerfjord og Vejle Kommune fortæller også, at et manglende samtykke fra den unge selv også kan skyldes et misbrug, hvor den unge ikke ønsker at flytte væk fra et misbrugsmiljø, hvorfor det er svært at motivere til samtykke. Denne type skift vil ifølge kommunerne ofte være til en sikret institution, en anbringelsesform som vi har afgrænset os fra at undersøge i denne undersøgelse.

LOVBOKS: SERVICELOVEN § 69 STK. 3.

Kan samtykke til ændret anbringelsessted ikke opnås, skal børn og unge-udvalget træffe afgørelse om ændring af anbringelsessted. Ved afgørelsen skal børn og unge-udvalget under hensyn til formålet med anbringelsen og barnets eller den unges behov for kontinuitet i opvæksten vurdere, om barnets eller den unges behov for støtte bedst imødekommes ved en ændring af anbringelsessted. Afgørelse om valg af konkret anbringelsessted træffes herefter af kommunalbestyrelsen, jf. § 68 b, stk. 1. Lovboks slut.

Det kan være svært med indhentning af samtykke fra barnet, når der reelt set ikke er andre muligheder end et skift

En kommune fortæller, at indhentning af barnets samtykke til skiftet kan opleves som en 'pseudøvelse', fordi kommunen vurderer, at der uanset hvad, vil blive behov for et skift. I nedenstående eksempel fortæller Herning Kommune, hvordan det manglende samtykke fra en 12-årig pige ville resultere i en tvangssag efter servicelovens § 69 stk. 3, og derfor ikke ændrer udfaldet af afgørelsen.

Citat: "Og der var, det der med forståelsen af, hvad en 12 årig samtykker til. Hvad er det egentligt reelt de siger ja og nej til og har de egentligt et valg? Selvfølgelig har de det, men hvis de siger nej, så gør vi det alligevel. Og der havde vi vores jurist rigtig meget tæt på, for at få det her gjort ordentligt, for selvfølgelig skulle hun høres og selvfølgelig skulle hun spørges. Men det kan godt være at hun er 12 år på papirerne, men det er de altså ikke altid, de her børn vi har med at gøre. Så det her med også at have en forståelse af, selvom vi egentligt spørger dig, og du har lov til at give dit svar, så gør vi det jo lidt alligevel. Og det skal de jo også forstå: 'for hvorfor spørger I mig så, når I alligevel..'" (Herning Kommune)

Rådgiveren oplever altså, at barnet bliver sat i en position, hvor hun føler, hun har et valg, og med stor sandsynlighed ikke vil føle sig hørt, når hun takker nej. Samtidig lægger kommunen igen vægt på, at alder og modenhed ikke nødvendigvis hænger sammen. Kommunen fortæller dog, at et tæt samarbejde med de biologiske forældre og tidligere anbringelsessted lettede dialogen med barnet. Samarbejdet gjorde, at barnet kunne mærke, at der var flere, der syntes, at det var en god idé, og at rådgiveren vidste, hvordan hun skulle tilgå barnet i børnesamtalen.

FASTE HOLDEPUNKTER EFTER SKIFTET

Det er vigtigt, at der er faste holdepunkter, som barnet kan genkende efter skiftet

Faste holdepunkter i barnets liv fremhæves af alle kommuner som centralt for, at skiftet opleves så skånsomt som muligt for barnet eller den unge. Tre kommuner beskriver derfor, at man så vidt muligt, bl.a. vil bestræbe sig på, at fastholde kalendersatte samværsaftaler med de biologiske forældre, selvom barnet har skiftet anbringelsessted. Dette beskriver to rådgivere fra Herning Kommune:

Citat: Rådgiver: "Og så tænker jeg også, at de samværsaftaler der er, i for eksempel weekender, jamen de kører - det bliver der ikke lavet om på. Selvom det måske er lige op til en weekend, hvor de skal hjem, jamen så skal de hjem den weekend og så tilbage igen."

Rådgiver: "Ja, det er meget vigtigt, det der med, at de ved hvad det er, der ændrer sig, og hvad der ikke ændrer sig. Hvad er det, der forbliver, som det altid har været." (Herning Kommune)

Rådgiveren lægger altså vægt på vigtigheden af at opretholde en vis form for stabilitet i barnets liv, og at barnet får at vide, hvilke ting der ændres, og hvilke der ikke gør. Herning Kommune fortæller i den forbindelse, at man med fordel kan visualisere flytningen for barnet i en kalender, hvor der også fremgår samværsaftaler.

Fortsættelsen af lavpraktiske rutiner skaber skånsomhed

Kommunerne bemærker, at lavpraktiske vaner og rutiner med fordel også kan videreføres i den nye anbringelse, så barnet eller den unge bibeholder flere faste holdepunkter efter skiftet:

Citat: "Jeg synes også, det er vigtigt, at plejeforældrene har talt sammen om, hvad barnet får at spise. Så det ikke står om morgenen og tænker, 'det kan jeg da ikke lide. Jeg plejer at få cornflakes'. Så de også har haft en dialog i forhold til de helt små ting som morgenmad, som også kan give noget tryk og genkendelighed. Så det synes jeg også er vigtigt de første dage, at der er styr på det helt lavpraktiske." (Vejle Kommune)

Vejle Kommune lægger altså vægt på, at det er vigtigt at få kommunikeret barnets hverdagsrutiner til det nye anbringelsessted. Når man overdrager viden om barnet eller den unge fra det nye til det gamle anbringelsessted, kan man både videreføre lavpraktiske rutiner og sørge for, at barnet eller den unge ikke føler, at de skal starte forfra med at fortælle deres livshistorie. Dette beskriver en rådgiver fra Hvidovre Kommune:

Citat: "Jeg tænker også noget kommunikation mellem det gamle anbringelsessted og det nye, altså hvor vi får kommunikeret de erfaringer som vi har, altså det kendskab man har til barnet. Så børnene ikke føler, at de skal starte forfra med at fortælle deres livshistorie." (Hvidovre Kommune)

Kendskab til barnets præferencer hos det nye anbringelsessted forøger altså barnets oplevelse af at føle sig mødt og forstået i sit nye anbringelsessted. Kommunerne fortæller, at det er en forudsætning for videreførelsen af viden om barnet, at der er klar og god kommunikation mellem det nye og det tidligere anbringelsessted – og i det omfang man kan – med de biologiske forældre. På den måde bidrager et velfunderet samarbejde omkring barnet eller den unge igen til skånsomhed i skiftet.

GENNEMGÅENDE RELATIONER OG LIVSVIDNER

Samtlige kommuner fremhæver, hvordan livsvidner er vigtige for alle børn og unge, men at disse kan gå tabt for anbragte unge, og særligt hvis de skifter anbringelsessted. Det er derfor en fordel, hvis der efter skiftet fortsætter med at være en vedvarende voksenrelation, som kender til den unges historik. Det er lidt forskelligt, hvilken vedvarende relation kommunerne fremhæver, men pointen er den samme: Tilstedeværelsen af en gennemgående voksenrelation gør skiftet mere skånsomt. Vejle Kommune beskriver det således:

Citat: "Det der er sårbart er, at de her børn ikke har livsvidner. De kan have nogle forældre, der er sindssygt fraværende eller døde. Jeg har nogen som ingen forældre har overhovedet, så de har ingen livsvidner, der kan hjælpe dem med deres livshistorie." (Vejle Kommune)

I følgende afsnit beskriver vi, hvordan kommunerne fortæller, at en gennemgående voksenrelation både kan være biologiske forældre, en kontaktperson, en rådgiver fra kommunen eller tidligere anbringelsessted, herunder særligt tidligere plejeforældre.

Biologiske forældre kan aktiveres som en vigtig force før og efter skiftet

I Herning Kommune har de et særligt fokus på inddragelsen af forældrene i børnenes liv. Dette skyldes særligt, at kommunen har været en del af Socialstyrelsens projekt om "*Målrettet støtte til forældre, hvis barn eller ung er anbragt*".

BOKS: MÅLRETTET INDSATS TIL FORÆLDRE MED ANBRAGTE

I perioden 2019-2022 har Socialstyrelsen iværksat et projekt om *Målrettet støtte til forældre, hvis barn eller ung er anbragt* for tre af landets kommuner, herunder Herning kommune.

Fokus for projektet er, at kommunerne etablerer en indsats, som forbedrer forældrekompetencer, skaber øget ro og stabilitet i samværet mellem forældre og barn og forbedrer samarbejdet mellem forældre, kommune og anbringelsessted. Målet med indsatsen er, at anbragte børn og unge på sigt oplever et mere stabilt anbringelsesforløb, og at der sker færre sammenbrud i anbringelser.

Projektet i Herning kommune

I Herning kaldes indsatsen *Målrettet indsats til forældre med anbragte*, og den er fokuseret på forældre til børn i plejefamilie. Det fremhæves på kommunens hjemmeside, at en del af indsatsen i Herning går på, at bringe et større fokus på og sætte ind omkring de markante overgange, der opstår for barn og forældre i forbindelse med en anbringelse og en eventuel hjemgivelse. Kommunen lægger her vægt på, at familien mødes med respekt og nysgerrighed i forhold til familiens ønsker og forventninger til forløbet. Boks slut.

Som en del af projektet ønsker kommunen at styrke relationen mellem barn og forældre, i det omfang det er meningsfuldt for barnet, for på den måde at skabe trivsel og stabilitet for barnet eller den unge, der er anbragt. Dette gælder også i forbindelse med skift af anbringelsessted:

Citat: "Når et barn skifter fra én plejefamilie til en anden, så bliver det jo endnu mere tydeligt for barnet; 'hvem er den gennemgående person i mit liv? Det er dem, jeg ikke kan være ved. Det er mine forældre'. Så derfor tænker jeg også i de par sager her, at der har jeg i hvert fald gjort meget ud af, at det er forældrene - når nu beslutningen er taget og

forældrene har fået besked, og man ved, at barnet skal have besked - at man så klæder forældrene på til at håndtere barnets reaktion.” (Herning Kommune)

Konkret udmøntes projektet for kommunen i, at der tilknyttes en familiebehandler til den biologiske familie, som hjælper og understøtter dem i forbindelse med samvær og samarbejdet med barnets anbringelsessted.

Kommunen fortæller, at familiebehandleren hjælper forældrene med at få en større stemme, samtidig med også at være en givtig sparringspartner i det professionelle samarbejde omkring skiftet. Dette betyder, at de biologiske forældre i højere grad tænkes ind som en støtte og gennemgående relation ved et skift af anbringelsessted.

Det er kommunens oplevelse, at forældreinddragelsen medfører et tættere samarbejde og større accept mellem kommune, anbringelsessted og de biologiske forældre, som blandt andet gør, at man i samarbejdet kan opbygge en positiv fortælling om det nye anbringelsessted. Desuden erfarer kommunen, at inddragelsen af forældrenes perspektiv og muligheden for et stærkere samarbejde med forældre medvirker til et skånsommere skift for barnet – særligt i forbindelse med forberedelsen og selve udførelsen af skiftet.

Kontaktperson kan fungere som en gennemgående professionel for barnet eller den unge

I Hvidovre Kommune fremhæver de, hvordan barnets kontaktperson kan fungere som en gennemgående støtte og relation ved et skift af anbringelsessted. Kommunen fremhæver, at det særligt er for de børn eller unge, som oplever flere skift, at en kontaktperson kan være gavnlig. Kommunen beskriver, hvordan kontaktpersonen i mange tilfælde udfylder en vigtig rolle som en gennemgående professionel, som barnet eller den unge altid kan læne sig op ad. Kontaktpersonen kender barnet og kan også hjælpe med at formidle forløbet og de aftaler, der bliver lavet undervejs i skiftet, til barnet eller den unge.

Desuden har kommunen gode erfaringer med, at en tæt kontaktperson også kan hjælpe til på flyttedagen, så selve flytningen bliver mere trygt for barnet eller den unge.

Fast rådgiver skaber tryghed omkring skiftet

Tre kommuner fortæller, hvordan det er gavnligt for skiftet, at det er den samme rådgiver, der har fulgt barnet eller den unge gennem hele forløbet, da en fast rådgiver er tryghedsskabende for barnet eller den unge. En rådgiver fra Hvidovre Kommune beskriver endvidere, at kontinuitet i rådgivere er en fordel i forhold til at sikre et skånsomt skift, da rådgiveren har et mere indgående kendskab til barnet:

Citat: ”For det at være ude og være tæt på de familier, og kende familierne, er også nogle gange det, der rykker noget. Og det samme med rådgiverne i forhold til, at den unge kender rådgiveren, og ved, at det er den samme rådgiver, de møder hver gang. Det gør måske også skiftet nemmere, fordi at man [rådgiver] kan tale ordentligt med dem, man skal gøre noget med.” (Hvidovre Kommune)

I citatet beskriver rådgiveren, hvordan relationen til barnet eller den unge styrkes, når det er en rådgiver, som barnet eller den unge kender i forvejen.

Mariagerfjord Kommune fremhæver, at det ligeledes skaber ro for både de biologiske forældre og plejeforældrene, at det er en rådgiver, de kender:

Citat: ".nu sidder jeg så kun med de unge men, nu begynder jeg jo at få nogen af dem, som jeg havde som spæd. Altså, og så er det jo fantastisk, at nu står man her som 14-15 årig - men det giver sådan en dejlig ro for både de biologiske forældre og plejeforældre, fordi 'nå ja hende kender vi godt'. Så er det okay for eksempel at lave et skift der. For ellers havde de sukket lidt, hvis jeg var en, de ikke kendte." (Mariagerfjord Kommune)

Hvidovre Kommune beskriver også, hvordan samarbejdet med de biologiske forældre bliver lettere, når de kender rådgiver:

Citat: "Hvis det er en anbringelse uden samtykke til at starte med, så ser vi heldigvis, at det lange forløb med den samme rådgiver også gør, at forældrene måske kan overtales til, at det ikke behøver at være uden samtykke. Hvis man hele tiden bliver mødt af en ny rådgiver, så holder man måske mere på at sige nej til det hele, fordi man ikke kan følge med." (Hvidovre Kommune)

Kommunen beskriver altså, hvordan kontinuitet i forhold til rådgivere kan forbedre samarbejdet med forældrene så meget, at de sommetider kan undgå at forældrene ikke samtykker til anbringelsen, eller ændring af anbringelsen. Mariagerfjord Kommune beskriver også, hvordan det styrker deres føling med plejefamilierne, når de har et længerevarende samarbejde med dem:

Citat: "Det betyder helt vildt meget. Fordi man kommer jo ikke alene bare til at kende barnet, vi følger jo også plejefamilien. Og hvis vi har en plejefamilie der trives rigtig godt, så yder de også et bedre stykke arbejde." (Mariagerfjord Kommune)

Det bliver altså tydeligt, at en fast rådgiver er en fordel i et skånsomt skift, og at rådgiveren også kan fungere som en gennemgående relation for barnet eller den unge. Desuden er det en fordel, at både biologiske forældre og plejeforældre også har en relation og et kendskab til rådgiveren i forhold til at sikre et bedre samarbejde omkring skiftet.

Tidligere anbringelsessted som livsvidner og netværk

Det tidligere anbringelsessted kan i nogle tilfælde også blive en gennemgående voksenrelation for barnet, hvilket Vejle Kommune beskriver:

Citat: "Ja, for der kan jo komme et hul på fire-fem år måske, hvor det kun er de biologiske forældre og plejeforældrene, der har viden om, hvad der er sket i de år." (Vejle Kommune)

Vejle Kommune påpeger vigtigheden af at opretholde kontakt til et tidligere anbringelsessted, fordi de tidligere plejeforældre, kan være den eneste adgang til en bestemt periode i barnets liv og dermed fungere som livsvidner. Den gode kontakt til tidligere anbringelsessted kan også være til en institution, hvilket en rådgiver fra Mariagerfjord Kommune beskriver:

Citat: "Og der er mange af de gamle veletablerede opholdssteder, de er gode til at holde kontakten, når de unge er flyttet. Og det giver bare så god mening, så de børn også får deres historie med. Og der er et sted at søge tilbage til og søge noget viden om, hvad de

egentlig har været igennem. For det mister man jo rigtig meget, når man flytter til et nyt sted.” (Mariagerfjord Kommune)

I citatet lægger rådgiveren fra Mariagerfjord Kommune vægt på, hvor givende det også kan være at bibeholde kontakten til et tidligere anbringelsessted, i forhold til at skabe et mere sammenhængende livsforløb for barnet eller den unge.

Desuden fortæller kommunen, at de anbragte børn eller unge ofte har et meget smalt netværk. Det kan derfor være gavnligt at bibeholde relationer til andre familiemedlemmer fra tidligere plejefamilie – herunder eventuelt også plejeforældrenes egne børn. At bibeholde kontakten til det tidligere anbringelsessted, i det omfang det kan lade sig gøre, bliver dermed en måde at udvide børnenes netværk.

Børn og unge har forskellige behov for bevaring af kontakt til tidligere anbringelsessted

Kommunerne beskriver, at det er forskelligt fra barn til barn, om det er hensigtsmæssigt at bevare kontakten til tidligere anbringelsessteder, og i så fald i hvor lang tid. Desuden fortæller de, at barnets eller den unges ønsker til samværet kan variere. Det bliver eksempelvis beskrevet, at det kan være u hensigtsmæssigt at bevare en relation, hvis relationen til det tidligere anbringelsessted er blevet belastet, som den kan være i tilfælde, hvor der er opstået et pludseligt skift af anbringelsessted:

Citat: ”Jamen det er også lidt forskelligt, hvad der har været. Især i ønsket fra barnet. Vi har haft et par andre stykker, der har den unge jo været så sure på den gamle plejefamilie, at det ikke giver mening. [...] Og så er der jo dem der, hvor plejefamilierne siger: ’jamen, det vil vi rigtig gerne’, og barnet vil gerne og så sætter man jo en eller anden form for noget samvær op og der er jo også nogle hvor de er bevaret deres rolle som aflastningsfamilie - det er meget forskelligt.” (Herning Kommune)

I citatet fra Herning Kommune ser vi, at der kan være forskellige emotionelle og relationelle faktorer, der spiller ind i forhold til, om barnet har et ønske om at bevare relationen til et tidligere anbringelsessted. I samme kommune påpeger de også, at anbringelsen nogle gange har været så kort, at det ikke giver mening for barnet at bibeholde en relation til det tidligere anbringelsessted. For børn eller unge, der har oplevet mange skift, kan der altså være forskel på, hvilket anbringelsessted det er gavnligt at bevare kontakten til. I Hvidovre og Mariagerfjord Kommune påpeger de endvidere, at børnene eller de unge kan være så skadede, at de ikke føler noget behov for at bevare kontakten til et tidligere anbringelsessted, da de ikke har opbygget en særlig tilknytning til dem:

Citat: ”Og så har vi ofte, specielt med de skadede unge, inden de når at blive anbragt, som gør at det bliver; ude øje ude af sind. Når de vender ryggen til og går, så kommer de ikke tilbage, fordi ’hvor kan jeg så få noget henne?’. Det kan de så et andet sted. For der er ikke nogen relation nødvendigvis til dem, man har været hos, og det er desværre noget af det, vi ser, hos de unge der er rigtig skadede, inden de kommer. Det er ikke noget, man bare kan rette op på.” (Hvidovre Kommune)

Mariagerfjord Kommune oplever også, at det kan skade relationen, når barnet eller den unge ved, at plejefamilien har sagt op, og dette er grunden til, at barnet skal flytte. Vejle Kommune beskriver i den sammenhæng, at det kan være nemmere at bevare kontakten efter et skift af anbringelsessted, når der specifikt er tale om en udefrakommende begivenhed. Dette skyldes,

at det ikke handler om barnet i relationen til anbringelsesstedet, og der derfor typisk er færre konflikter.

En rådgiver fra Hvidovre Kommune beskriver også, at det i nogle tilfælde kan være det tidligere anbringelsessteds behov, mere end den unges behov at bibeholde kontakten:

Citat: “..de vender ryggen til det. Det er ikke deres behov at beholde kontakten til et gammelt anbringelsessted. De er videre i deres liv. Der er så meget kaos der fylder i forvejen. De har ikke brug for flere nye mennesker i deres liv..” (Hvidovre Kommune)

I citatet bliver det altså også tydeligt, at behovet for at bevare kontakten også afhænger af den unges trivsel generelt, i forhold til hvad de kan overskue at have af kontakt. En rådgiver fra Vejle peger dog også, at det kan være meget vigtigt for børn eller unge at bevare kontakten til tidligere anbringelsessteder, også selvom de er følelsesmæssigt belastede eller skadede:

Citat: “Der er nogle børn, der er så følelsesmæssigt belastede og skadede, at de kun lever i nuet. Så har de glemt. Og derfor er det forvirrende for dem at få noget ind fra den tidligere plejefamilie. Men det ville være ønskværdigt, fordi vi jo også arbejder med netværket. Og den gamle plejefamilie er alt andet lige en kæmpe del af deres netværk, og den er også en del af deres livshistorie. Det er bare meget individuelt, om det kan lade sig gøre.” (Vejle Kommune)

Det er altså i nogle situationer nødvendigt at gå tæt på og undersøge, hvad der ligger bag den manglende motivation til bevarelsen af kontakten, selvom barnet eller den unge umiddelbart ikke selv giver udtryk for at have behov for det. Det kan netop være, fordi barnet eller den unge er i en belastet situation, at de siger nej, men kommunen oplever altså, at det ikke altid er ensbetydende med, at barnet eller den unge ikke har godt af at bevare kontakten.

Relationen til tidligere anbringelsessted kan fungere som overgangsfase eller varig relation

I interviewene med kommunerne ser vi, at de arbejder med flere forskellige tidsperspektiver i forhold til, hvor længe barnet eller den unge har kontakt med et tidligere anbringelsessted. Vi ser, at kommunerne typisk beskriver to modeller for kontakt mellem barnet og det tidligere anbringelsessted:

1. En midlertidig kontakt til tidligere anbringelsessted, der er led i en overgangsfase mellem de to anbringelsessteder og derved kan skabe skånsomhed i perioden for skiftet.
2. En langvarig relation mellem barnet eller den unge og det tidligere anbringelsessted. Relationen bevares i en længere årrække og sommetider ind i voksenlivet.

I Vejle og Mariagerfjord Kommune beskriver de, hvordan en midlertidig relation til tidligere anbringelsessted kan være en måde at få rundet en anbringelse godt af på, uanset om det er en blivende relation eller ej:

Citat: “Det der med at få rundet det ordentlig af. Det kan også godt være, at man har brug for, at komme en enkelt gang ud igen og drikke en kop kakao. Det synes jeg, at vi har fået meget mere fokus på, end vi havde før, det med at få rundet det af. Så anbringelsesstedet

hjælper dem at få lukket døren på en god måde, så det ikke bare bliver 'farvel og tak til dig'. (Vejle Kommune)

Mariagerfjord Kommune beskriver også, hvordan kontakten til det tidligere anbringelsessted kan være et led i et godt skift, men at der ikke nødvendigvis er et behov for en længerevarende relation.

Omvendt beskriver flere kommuner også tilfælde, hvor relationen mellem barnet eller den unge og tidligere anbringelsessted bevares helt ind i voksenalderen:

Citat: "Altså jeg har da også eksempler på plejefamilier, som for eksempel har haft et barn med forskellige handicaps. Hun boede hos dem indtil hun var 15-16 år, så kom hun på institution. Men de blev ved med at have kontakten til hende. Og da hun som voksen, der etablerede jeg hende i et voksentilbud, jamen der har de stadigvæk kontakt, fordi de er hendes familie i dag. Så alle de steder hvor vi kan komme til det, der prøver jeg jo selvfølgelig at sørge for, at de her relationer består." (Mariagerfjord Kommune)

Rådgiveren fortæller endvidere, at hun generelt oplever villighed fra anbringelsesstederne i forhold til at bevare kontakten til et tidligere anbragt barn, og eksemplet er også blot et af mange fra kommunen. Vejle Kommune beskriver også plejefamilier, der ser tidligere plejebørn som deres egne, og har kontakt med dem mange år efter.

Det er kommunernes oplevelse, at det kan være positivt, at et tidligere plejebarn har kontakt med sit tidligere anbringelsessted, hvis der er et behov og ønske om det hos barnet eller den unge. Det er dog ikke altid, det er muligt at opretholde en kontakt, men kommunerne lægger vægt på, at det typisk vil være en god idé at bevare kontakten de første par måneder som led i et skånsomt skift.

I Vejle Kommune har man gode erfaringer med at ansætte tidligere plejefamilier som kontaktpersoner og derved skabe en gennemgående relation, som skaber sammenhæng i de anbragte børns eller unges liv. Dette er særligt givtigt i tilfælde, hvor barnets eller den unges forældre af den ene eller anden årsag ikke er der.

Kommunen fortæller, hvordan nogle af de tætte plejefamilier forbliver en vedvarende relation til de unge mennesker – også ind i voksenlivet. Desuden fremhæver kommunen, hvordan tidligere plejeforældre også i nogle tilfælde varetager kontaktpersonsopgaven i et efterværn, når den unge flytter ud. Det er dog ikke altid tilfældet, at hverken den unge eller plejeforældrene er interesserede i det, da de ønsker en privat og ikke professionel relation.

LOVBOKS: EFTERVÆRN – SERVICELOVENS § 76

Kommunen skal tilbyde hjælp som for eksempel kontaktperson eller videreført anbringelse til unge i alderen fra 18 til 22 år, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte, og hvis den unge er indforstået hermed.

Hjælpen skal bidrage til en god overgang til en selvstændig tilværelse. Lovboks slut.

Den varige relation er i høj grad på anbringelsesstedernes initiativ

Flere kommuner beskriver, at de typisk er med til at facilitere samvær den første tid efter skiftet, men at det herefter er op til det nye og det tidligere anbringelsessted selv at stå for kontakten. Det bliver derfor primært anbringelsesstedernes og barnets eller den unges eget

engagement, der afgør, om der kommer en varig relation eller ej. Mariagerfjord Kommune fortæller, at de hverken har tid eller ressourcer til at varetage kontakten mellem barnet og det tidligere anbringelsessted, men at de oplever det som en succes, når det er tilfældet. Kommunen beskriver blandt andet et konkret eksempel på en ung, hvor skiftet var grundigt planlagt og forberedt, og det tidligere opholdssted besøgte ham, efter at han var flyttet. Kommunen beskriver, at det skabte en glat overgang mellem de to anbringelsessteder. Det er dog tydeligt i eksemplet, at det primært er op til anbringelsesstedet, hvor meget de investerer i kontakt til børn og unge, der tidligere har været anbragt der.

Hvidovre Kommune bemærker også, at det er anbringelsesstedernes ansvar at opretholde en relation, hvis barnet ønsker det, da det ikke er noget, barnet eller den unge selv har ressourcer til. Det er noget, de taler om, allerede ved ansættelsen af plejefamilien.

KOMMUNENS ORGANISERING

Det skånsomme skift kræver tid, ressourcer og fleksibilitet

For at det gode skift af anbringelsessted kan lykkes, beskriver kommunerne, at det kræver tid, ressourcer og fleksibilitet i rådgivernes arbejde.

Kommunerne beskriver, at et skift af anbringelsessted er en ressourceskrævende opgave at løse, som kræver fleksibilitet til for eksempel at rykke rundt på aftaler og personalemøder - særligt hvis behovet for et skift opstår pludseligt.

Citat: "Vi har snakket om det her med, at folk også er indstillet på at rydde deres kalender. Og dem der har magten oppe i ledelsessystemet i forhold til at, det kan godt være, at jeg må tage en dag ud, selvom der er et fælles personalemøde eller et eller andet, men det er lige præcis den dag, at det kan lade sig gøre, at man tager afsted til hjemmebesøg, fordi det passer med den plan, der bliver lavet." (Herning Kommune)

Rådgiveren i Herning Kommune lægger vægt på, at der i afdelingen er ledelsesmæssig fleksibilitet i forhold til, hvordan rådgiverne tilrettelægger deres tid, hvilket både Vejle og Mariagerfjord Kommune også oplever. I både Vejle og Herning Kommune fortæller de, hvordan det kan blive nødvendigt at rydde sin kalender, når der skal ske et skift i en anbringelse:

Citat: "Det kan være det er fire eller fem møder, der skal rykkes i din kalender, men det er der fuld forståelse og ledelsesmæssig opbakning til. Det her med, at der bare bliver skabt plads til, at det her, det tager tid, og at det også må trække ud i det omfang, der er behov for det, og der er brug for at hjemmebesøget bliver forlænget med to timer, fordi det var det stemningen var i forhold til barnet, så er der også tid til det. Og der er tid til at rumme biologiske forældre, og der er tid til at indkalde til samtale, eller flere huller til uventede opkald." (Herning Kommune)

Kommunen oplever altså, at det er til barnets eller familiens bedste i forbindelse med et skift, at rådgiveren kan prioritere tiden til det – og at tiden skaber ro til det skånsomme skift.

Desuden fremhæver Herning Kommune også, at det er gavnligt, hvis afdelingen oparbejder en kultur, hvor det er anerkendt blandt rådgiverne, at det er vigtigt at prioritere tid til et skift, da det er til barnets bedste. I Hvidovre Kommune beskriver de også, at det er afgørende for et

skånsomt skift, at man kan tage tid ud af kalenderen, selvom de i mindre grad oplever det som en mulighed.

Som vi tidligere har beskrevet, er der stor forskel på sagerne om skift af anbringelsessted. Det er kommunernes pointe, at ledelsesmæssig opbakning til fleksibilitet og tid gør, at rådgiver kan tilrettelægge arbejdet på den måde, der er mest hensigtsmæssig i den enkelte sag.

Flere kommuner fremhæver dog, hvordan rådgiverne oplever at have for mange sager, hvilket gør det svært at prioritere den nødvendige tid og fleksibilitet til skiftet.

Undersøgelsens metode

I dette kapitel beskriver vi undersøgelsens metode og datagrundlag.

Undersøgelsen er baseret på følgende datakilder:

- En analytisk sagsgennemgang af 15 anbringelsessager, med henblik på at beskrive tre sagsforløb
- Gruppeinterview med rådgivere og faglige ledere i fire udvalgte kommuner.

SAGSGENNEMGANG

Sagsgennemgangen består af en gennemgang af skriftlige akter i 15 sager indsendt fra fire kommuner. Sagsgennemgangen har til formål at give eksempler på, hvad der sker i en sag, når der sker et skift af anbringelsessted.

Udvælgelse af sager

Til sagsgennemgangen har vi indkaldt sager ud fra følgende inklusionskriterier:

- Sagerne skal omhandle anbringelser efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7 eller § 58.
- Der skal være sket en ændring af anbringelsessted efter servicelovens § 69 eller være truffet afgørelse om valg af nyt anbringelsessted, jf. § 68 b, på grund af en "udefrakommende begivenhed".
- Afgørelsen skal være den seneste afgørelse om ændring af barnets eller den unges anbringelsessted.
- Det skal gerne være sager, der omhandler større børn (dvs. ikke spædbørn).
- Sagerne skal være afgjort i 2020 eller 2021. Kommunerne er blevet bedt om at udvælge de nyeste sager fra denne periode.

For nogle kommuner har det ikke været muligt at finde relevante sager i perioden 2020 til 2021, hvorfor de har medtaget ældre eller nyere sager.

For alle sager gælder det, at hvis sagen har været under behandling i Ankestyrelsen, skal denne behandling være afsluttet ved indsendelsen til sagsgennemgangen. Sager der er så nye, at de potentielt stadig kan påklages, kan heller ikke indgå i sagsgennemgangen.

Vi har desuden arbejdet ud fra to eksklusionskriterier, som også gælder den generelle emneafgrænsning i undersøgelsen:

1. Det første eksklusionskriterie er, at sagerne ikke må være behandlet efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.
2. Det andet eksklusionskriterie er, at vi ikke medtager sager, hvor barnet eller den unge er anbragt på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner efter servicelovens § 63 a, sikrede døgninstitutioner efter servicelovens § 63 b eller særligt sikrede afdelinger efter servicelovens § 63 c. Det

gælder også sager, hvor skiftet sker til en af disse anbringelsesformer fra en anden type anbringelsessted.

Relevante sagsakter

Kommunerne har sendt os alle relevante akter i den enkelte sag. Dette er typisk alle akter på sagen, i perioden op til skiftet, under skiftet og den efterfølgende opfølgning efter skiftet.

Formål med de tre sagskseksempler

På baggrund af sagsgennemgangen har vi udarbejdet tre anonymiserede eksempler på sagsforløb, hvor der er sket et skift af anbringelsessted. De tre sagsforløb eksemplificerer anbringelsessager hvor der sker et skift af anbringelsessted, gennem en beskrivelse af sagen, samt de forhold, der leder til, at der træffes afgørelse om ændring af anbringelsessted. De tre sagsforløb eksemplificerer forløbet i sager, hvor ændring af anbringelsessted sker henholdsvis med samtykke, uden samtykke og på grund af udefrakommende begivenheder.

De gennemgåede sager, er alene eksempler på hvordan et sagsforløb kan se ud. Sagerne er dermed ikke et repræsentativt billede af kommunernes praksis på området og bliver derfor udelukkende behandlet kvalitativt. Ved gennemgangen af sagerne foretager vi *ikke* en juridisk prøvelse af den eller de afgørelser, der er truffet i den enkelte sag. Vi kommenterer alene på de oplysninger, som fremgår af sagskseksemplet i rapporten.

GRUPPEINTERVIEW MED KOMMUNER

Undersøgelsen bygger desuden på gruppeinterview med rådgivere og faglige ledere i fire kommuner. Til hvert interview deltog mellem 3-5 interviewpersoner, som særligt var rådgivere og teamledere, men også fagkonsulenter, familiebehandlere og familieplejekonsulenter. De interviewede kommuner er Vejle, Mariagerfjord, Herning og Hvidovre Kommune.

Formålet med gruppeinterviewene er at opnå viden om, hvordan kommunerne forstår og arbejder med skånsomme skift, samt at få indsigt i udfordringer og erfaringer med god praksis.

Gennem gruppeinterview med fire kommuner har vi fået et indblik i:

- Hvilke udfordringer kommunerne oplever i forhold til at sikre skånsomme skift. Herunder om der er særlige mønstre omkring et skift af anbringelsessted, som kan gøre skiftet særligt udfordrende.
- Kommunernes arbejde med at sikre inddragelse af barnet eller den unge i forbindelse med skift af anbringelsessted.
- Hvad der ifølge kommunerne karakteriserer et skånsomt skift af anbringelsessted. Herunder hvilke sagskridt kommunerne oplever som særligt afgørende for at sikre skånsomme skift.
- Hvilke gode erfaringer og praksisser kommunerne fremhæver i forhold til at sikre skånsomme skift, og hvordan disse kan understøttes.

Udvælgelse af kommuner

De fire kommuner, som indgår i interviewene, er udvalgt med input fra Socialstyrelsen, på baggrund af deres viden om kommuners projekter og generelle erfaringer med skånsomme skift. Udvælgelsen rettede sig desuden mod kommuner med en vis volumen af anbringelsessager, da de må antages at have større sandsynlighed for at have gjort sig relevante erfaringer. Desuden har vi søgt geografisk spredning blandt kommunerne.

